

Kazneno djelo primanja mita i kazneno djelo davanja mita

Kramarić, Ella

Master's thesis / Diplomski rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Law / Sveučilište u Zagrebu, Pravni fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:199:258916>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-19**

Repository / Repozitorij:

[Repository Faculty of Law University of Zagreb](#)

Pravni fakultet u Zagrebu

Katedra za kazneno pravo

Ella Kramarić

**KAZNENO DJELO PRIMANJA MITA I KAZNENO
DJELO DAVANJA MITA**

Diplomski rad

Mentor rada : doc. dr. sc. Reana Bezić

Zagreb, prosinac 2022.

Sveučilište u Zagrebu

Pravni fakultet

Katedra za kazneno pravo

**KAZNENO DJELO PRIMANJA MITA I KAZNENO
DJELO DAVANJA MITA**

Student:

Ella Kramarić

Mentor:

doc. dr. sc. Reana Bezić

Zagreb, prosinac, 2022.

Izjava o izvornosti diplomskog rada

Ja, *Ella Kramarić*, pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključiva autorica diplomskog rada „Kazneno djelo primanja mita i kaznenog djela davanja mita“ te da u radu nisu na nedozvoljeni način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova te da se prilikom izrade rada nisam koristila drugim izvorima do onih navedenih u radu.

Zahvale

Zahvaljujem se doc. dr. sc. Reani Bezić na mentorstvu, predloženoj temi, savjetima tijekom pripreme rada, te na potpori u nastavku akademskog obrazovanja.

Zahvaljujem se tati Vladimiru i mami Ingrid, te bratu Luki na strpljenju, pruženoj podršci tijekom studija i vjerovanju u mene.

Zahvaljujem se Ivanu na vječnom optimizmu i lijepoj riječi kada je bila najpotrebnija.

Zahvaljujem se i svim svojim prijateljima i kolegama koji su učinili moje studiranje lakim i zabavnim.

Na kraju, posebno zahvaljujem bratu Zvonimiru koji je u svakom trenutku bio nesebična snaga i motivacija.

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. O KORUPCIJI	2
2.1. Terminološko određenje pojma	2
2.2. Povijesno-pravni pregled korupcije	6
2.3. Žrtve korupcije	7
2.4. Korupcija u Republici Hrvatskoj	8
3. KORUPTIVNA KAZNENA DJELA	9
3.1. Kaznena djela protiv službene dužnosti	9
3.1.1. Podjela kaznenih djela protiv službene dužnosti prema formalnom kriteriju ¹¹	
3.1.2. Podjela kaznenih djela protiv službene dužnosti prema materijalnom kriteriju	12
4. KAZNENO DJELO PRIMANJA MITA IZ ČL. 293. KZ	12
4.1. Zakonski opis	12
4.2. Pravo pasivno podmićivanje	13
4.3. Nepravo pasivno podmićivanje	15
4.4. Naknadno pasivno podmićivanje	16
4.5. Počinitelj kaznenog djela	17
4.6. Objekt radnje	19
4.7. Formalno kazneno djelo	20

4.8. Sporedna novčana kazna	21
4.9. Delikt susretanja	21
5. KAZNENO DJELO DAVANJA MITA IZ ČL. 294. KZ	22
5.1. Zakonski opis	22
5.2. Pravo aktivno podmićivanje	23
5.3. Nepravo aktivno podmićivanje	24
5.4. Neskrivljeno davanje mita	25
5.5. Počinitelj kaznenog djela	26
5.6. Objekt radnje	26
5.7. Delikt susretanja	27
6. ISTRAŽIVANJE I ANALIZA PRIKUPLJENIH PODATAKA	27
6.1. Uvodna određenja	27
6.2. Statistički podaci DZS za kazneno djelo primanja mita	27
6.3. Statistički podaci DZS za kazneno djelo davanja mita	34
7. STUDIJA SLUČAJA	43
8. ZAKLJUČAK	45
9. LITERATURA	46

1. UVOD

Podmititi ili potplatiti ima značenje koje je svakom pojedincu dobro poznato. Od rođenja je zasigurno svatko od nas barem nekoliko puta „bio podmićen“ ili „je podmitio“ roditelja, prijatelja ili susjeda za čokoladu ili igračku. Laički rečeno, možemo razlikovati „neznačajno“ od veoma značajnog podmićivanja koje uspješno prelazi u inkriminirano kazneno djelo. Prema tome, predmet i cilj ovog diplomskog rada je poimanje i bolje shvaćanje pravne prirode, pravnog okvira te svrhe kaznenog djela primanja mita iz članka 293. i kaznenog djela davanja mita iz čl. 294. Kaznenog zakona.¹ Pojam mita zakonski je definiran u čl. 87. st. 24. KZ kao svaka nepripadna nagrada, dar ili druga imovinska ili neimovinska korist bez obzira na vrijednost.²

U ovom diplomskom radu obradit će se problematika pojma korupcije. Pokušat će se interpretirati korupciju s pravno – povijesnog gledišta i prikazati svrha srednjovjekovnog hrvatskog zakonodavstva u tumačenju korupcije te način na koji je ista igrala ulogu da današnja kaznena djela primanja i davanja mita budu upravo kakva i jesu. Pristupit će se rješavanju vrlo čestog i važnog pitanja tko je to žrtva korupcije i na koji način je regulirana korupcija u današnjoj suvremenoj Hrvatskoj.

U središtu rada je detaljno analiziranje koruptivnih kaznenih djela u KZ, odnosno, u konkretnom slučaju kaznenog djela primanja i davanja mita, i to kroz pojavne oblike svakoga od njih. U skladu s navedenim, za svaki oblik podmićivanja istaknut će se relevantan primjer iz sudske prakse. Jedno posebno poglavlje bit će posvećeno istraživanju i obradi prikupljenih podataka Državnog zavoda za statistiku³ (dalje u tekstu: DZS), a u kojem će se klasificirati

¹ Kazneni zakon (pročišćeni tekst, Narodne novine, 125/2011, 144/2012, 56/2015, 61/2015, 101/2017, 118/2018, 126/2019, 84/2021), dalje u tekstu: KZ

² *Ibid.*, čl. 87. st. 24.

³ <https://dzs.gov.hr/>, 1. prosinac 2022.

broj prijavljenih, optuženih i osuđenih za kazneno djelo primanja i davanja mita u vremenskom razdoblju od 2012. – 2021. godine.

Zaključno, na kraju rada bit će predstavljena studija slučaja, pri kojoj će biti obrađena presuda Županijskog suda u Splitu, odnosno odluka po žalbi drugostupanjskog Vrhovnog suda Republike Hrvatske⁴. U jednoj presudi obradit će se kazneno djelo primanja i kazneno djelo davanja mita.

Tijekom izrade ovog diplomskog rada bit će upotrijebljene metode deskripcije i metoda kompilacije pri pristupu analize poimanih kaznenih djela, te komparativna metoda u vidu izrade statistika kaznenih djela primanja i davanja mita.

2. O KORUPCIJI

2.1. Terminološko određenje pojma

Na ljestvici najstarijih profesija na svijetu na prvom mjestu je prostitucija, na drugom špijuniranje, dok literatura na treće mjesto stavlja bavljenje korupcijom, odnosno zarađivanje za život pomoću korupcije.⁵ Pojavu korupcije kao društvene pojave nije lako sveobuhvatno odrediti, stoga se ona opisuje na nekoliko načina.⁶

Kako definirati korupciju? Mnogobrojna su pojmovna određenja. S pravnog gledišta pojma, korupcija je traženje ili primanje bilo kakve novčane vrijednosti ili druge povlastice.⁷ U tome smislu, objektom korupcije može biti: dar, usluga, obećanje ili pogodovanje, a u svrhu zamjene za neko djelovanje ili propuštanje pri obavljanju javne dužnosti. Iako u hrvatskom pravnom sustavu nema jedinstvenosti određenja pojma korupcije, tim se pojmom konvencionalno može označiti davanje i primanje mita, protuzakonito posredovanje, zloraba obavljanja dužnosti državne vlasti, zloraba položaja i ovlasti, sklapanje štetnog

⁴ Dalje u tekstu: VSRH

⁵ Aras, Slađana, Korupcija, Pravnika, vol. 41., br. 84., 2007, str. 25., online: <https://hrcak.srce.hr/13293>

⁶ Šimac, Neven, Protiv korupcije, Zagreb, 2004, str. 9.

⁷ <https://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=33273>; 22. studeni 2022. godine

ugovora, odavanje službene tajne te izdavanje i neovlašteno pribavljanje poslovne tajne.⁸

Kada bi se što jednostavnije pokušalo reproducirati, uobičajena definicija korupcije bila bi „zlouporaba javne službe za osobnu korist“. *Transparency International*⁹ i drugi proširuju potonju definiciju objašnjavajući da se i zlouporaba „javnog povjerenja“ jednako odnosi na korupciju kao i zlouporaba javnog položaja.¹⁰

Šimac (Šimac, Neven, *Protiv korupcije*, Zagreb, 2004, str. 9.) pokušava postaviti odrednicu korupcije kao pojavu, kod koje se, koristeći obećanje, odnosno nuđenje novca ili neke druge koristi, navodi druga osobu, koja ima neku odgovornost ili ovlast da djeluje protivno pravu i svojoj dužnosti.¹¹ Nadalje, Šimac¹² tvrdi kako korupciju ponajviše možemo pronaći u javnom sektoru, međutim, moguće ju je pronaći i u sferi u kojoj se država ne pojavljuje – privatnoj. Tako je prema njemu ima u privatnim djelatnostima, medijima, sportu, u *show-bussinessu*, umjetnosti, a čak i u civilnom društvu.¹³ Bazna odrednica kod javne korupcije jest da neki javni službenik, izabrani predstavnik, odnosno službena osoba protivno zakonu raspolaže pravima, ovlastima ili sredstvima koja nisu njegova, već javna, tj. državna, općinska... ovakvo protuzakonito postupanje znači: ne u općem, javnom, nego u privatnom interesu... i ne po pravu i zakonu, nego za mito i za „koverte“. Šimac tvrdi kako odatle dolazi i kolokvijalno povezivanje ta dva pojma, kad se govori o „mitu i korupciji“. Skraćeno shvaćajući, Šimac smatra kako se korupcija se još može tumačiti kao ostvarivanje vlastitog probitka na štetu društvenoga.¹⁴

Riječ korupcija korijen vuče u latinskom *con-rumpere*, što doslovce znači slomiti, razbiti, a što ukazuje na razbijanje određene cjeline, nekoga reda, pa dosljedno na prekid

⁸ *Ibid.*, 22. studeni 2022. godine

⁹ <https://transparency.hr/hr/>, 22. studeni 2022.

¹⁰ Rotberg, Robert I., *Antikorupcija*, Zagreb, 2021, str. 4.

¹¹ Šimac, *op.cit.*, (bilj. 6.), str. 9.

¹² *Ibid.*

¹³ *Ibid.*, str. 9.-10.

¹⁴ *Ibid.*

korektne društvene veze i odnosa.¹⁵ U tom smislu, prema Šimcu, korupcija se tiče kako odnosa građana s javnim vlastima, a tako i odnosa između samih građana, u svakom poslu.¹⁶

Tumačenje korupcije moguće je svrstati u nekoliko kategorija, od kojih su značajne dvije temeljne kategorije: legalističke definicije i sociološke definicije.¹⁷ Tako se prema Derenčinoviću (Derenčinović, Davor, Mit(o) korupciji, Zagreb, 2001, str. 36.) potonje nadalje mogu podijeliti na definicije koje se temelje na: (i) javnom interesu ili općem dobru; te (ii) javnom mnijenju. Nadalje, Derenčinović tvrdi kako definicije korupcije koje pripadaju skupini legalističkih definicija, označavaju određeno ponašanje korumpiranim ukoliko se njime krši neki formalni standard ili pravilo ponašanja ustanovljeno od strane političke vlasti i koje je namijenjeno reguliranju postupaka javnih službenika.¹⁸ Za razliku od definicija korupcije temeljenih na legalitetu, skupina socioloških definicija korupcije značajno je šira jer je i percepcija korupcije na temelju relativno neodređene sintagme općeg dobra po prirodi stvari šira od normativne odnosno legalističke percepcije ovog fenomena.¹⁹ Prema sastavnom kriteriju ove podskupine socioloških definicija temeljenih na općem dobru, korupcijom se smatraju „postupci kojima se zanemaruje odgovornost prema javnom (građanskom) poretku i koje je u svojoj biti nespojivo s tim poretkom“. Sljedeća podskupina socioloških definicija korupcije, obilježena je sugestijom da je „određeni postupak moguće smatrati korupcijom kada je s time suglasno javno mnijenje“. ²⁰

Uz aktivnu i pasivnu korupciju²¹, valja spomenuti i niz pojava oblika koji se ističu: institucionalna, odnosno idiosinkrazijska, individualna suprotstavljena institucionalnoj ili

¹⁵ *Ibid.*, str. 9.

¹⁶ *Ibid.*, str. 10.

¹⁷ Derenčinović, Davor, Mit(o) korupciji, Zagreb, 2001, str. 36.

¹⁸ Aras, *op. cit.*, (bilj. 5.), str. 27.

¹⁹ *Ibid.*, str. 36.-37.

²⁰ *Ibid.*, str. 36.-38.

²¹ *Infra.*

sistemske, konvencionalna i posredna, ulična korupcija, ugovaračka, politička, transakcijska, iznuđivačka, obrambena, investicijska... itd.²²

Zaključno, prema Derenčinoviću²³, možemo razlikovati niz sljedećih odrednica pomoću kojih se olakšava definiranje termina korupcije, koje su poredane isključivo kronološki, a ne po važnosti:

Korupcija je proces u kojem sudjeluju najmanje dvije osobe.²⁴

Korupcija je uvijek postupanje s namjerom.²⁵

Korupcija predstavlja nedopuštenu razmjenu radi ostvarivanja vlastitih probitaka na štetu javnog interesa.²⁶

Korupcija je kršenje moralne norme.²⁷

Korupcija je kršenje pravne norme.²⁸

Korupcijom se povrjeđuju temelji demokratskog razvoja, pravna država i vladavina prava.²⁹

Temeljem navedenih odrednica proizlazi definicija korupcije prof. Derenčinovića od koje se polazi u radu, a koja slijedi: Korupcija je proces u kojem najmanje dvije osobe nedopuštenom razmjenom u cilju ostvarivanja vlastitih probitaka postupaju na štetu javnoga interesa i kršeći moralnu i pravnu normu povrjeđuju temelje demokratskog razvoja, pravnu državu i vladavinu prava.³⁰

²² Derenčinović, *op. cit.* (bilj. 17.), str. 39.-40.

²³ *Ibid.*, str. 41.-42.

²⁴ *Ibid.*

²⁵ *Ibid.*

²⁶ *Ibid.*

²⁷ *Ibid.*

²⁸ *Ibid.*

²⁹ *Ibid.*

³⁰ *Ibid.*, str. 40.

2.2. Povijesno-pravni pregled korupcije

Šimac³¹ tvrdi kako je korupcija stari pojam, koji nalazimo već u samim počecima organiziranih društava. Stoga pojavom, definiranjem i pojavnim oblicima korupcije bavimo se i susrećemo kroz cijelu ljudsku povijest. Njome se bave filozofi i veliki govornici, poput Aristotela, Platona i Cicerona, zatim teoretičari države i demokracije, poput Montesquieu i Tocquevillea, te zaključno mnogi političari i javni poslenici današnjice.³²

Hrvatsko srednjovjekovno pravo obilovalo je normama kaznenog prava, kojima su, među ostalim, bile regulirane i različite koruptivne inkriminacije, pa tako i inkriminacije aktivnog i pasivnog podmićivanja, kao samostalno kazneno djelo ili kao dio nekoga drugog kaznenog djela.³³ Prema Galiotu, u važne izvore hrvatskoga srednjovjekovnog prava spadali bi: Zlatna bula ili Povlastica Gradecu, Vinodolski zakonik te Splitski, Riječki, Zadarski, Lastovski, Korčulanski, Dubrovački, Senjski, Krčki, Iločki, Kastavski i Creski statut. Naime, prema Šimcu, upravo ovi statuti sadrže inkriminacije koje su svojim obilježjima, najbliži današnjoj regulaciji kaznenih djela mita.³⁴ Od propisanih kazni u srednjem vijeku za kaznena djela podmićivanja, ističu se, ponajprije novčana kazna i mjera zabrane obavljanja dužnosti ili službe.³⁵

Hrvatsko srednjovjekovno pravo bilo je pretežno analitičko i kazuističko.³⁶ Galiot (Galiot, Mijo, Aktivno podmićivanje u hrvatskom srednjovjekovnom i novovjekovnom pravu, Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, vol. 37., br. 3.) smatra kako takva podjela znači da se za svaki pojedini slučaj i prema vanjskim obilježjima određivala posebna norma, a što se odnosilo i na opise pojedinih kaznenih djela podmićivanja. Nadalje, Galiot navodi kako

³¹ Šimac, *op. cit.*, (bilj 6.), str. 9.

³² *Ibid.*

³³ Galiot, Mijo, Aktivno podmićivanje u hrvatskom srednjovjekovnom i novovjekovnom pravu, Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, vol. 37., br. 3., str. 1152.-1153.; online: <https://hrcaak.srce.hr/file/255343>

³⁴ *Ibid.*, str. 1153.

³⁵ *Ibid.*

³⁶ *Ibid.*, str. 1169.

hrvatsko srednjovjekovno zakonodavstvo obiluje normama kaznenog prava čija je svrha bila spriječiti i suzbiti podmićivanje. Sljedeće, ističe kako srednjovjekovno zakonodavstvo sadrži i druge pojavne oblike koruptivnog ponašanja, koji, u pravilu, nisu sadržavali odredbe koje bi svjedočile o aktivnom podmićivanju kao posebnom kaznenom djelu.³⁷ Unatoč tomu, ti su normativi sadržavali određena ponašanja (inkriminacije) koja bi odgovarala suvremenim konceptima kaznenih djela davanja i primanja mita, kao i zlorabe položaja i ovlasti.³⁸

Zaključno, Galiot naglašava kako je srednjovjekovno pravo postavilo temelje suvremenom poznavanju inkriminiranih djela primanja i davanja mita³⁹, kao i ostalih koruptivnih kaznenih djela.⁴⁰

2.3. Žrtve korupcije

Upita li se itko tko su uistinu žrtve korupcije? Najveće žrtve korupcije jesu upravo najsiromašniji slojevi koje ona pogađa srazmjerno najviše.⁴¹ Međutim, Šimac⁴² tvrdi kako su žrtve i svi porezni obveznici i potrošači, kao i svi oni koji nisu postigli neko svoje pravo ili uspjeli na nekom natječaju – a mogli su da nije bilo korupcije, odnosno „lažiranja“. Žrtve korupcije su i čitave narodne zajednice, tj. države, jer korupcija raskida za demokraciju neophodni odnos povjerenja, sprječava gospodarski i socijalni razvoj, siromaši pojedince, tvrtke i države, pridonosi bezobzirnom uništavanju prirodnih bogatstava, tjera vrijedne i sposobne na odlazak u svijetu..., ukratko korupcija zagađuje i ugrožava zdravlje i perspektivu svakog društva.⁴³

³⁷ *Ibid.*

³⁸ *Ibid.*

³⁹ *Infra.*

⁴⁰ *Ibid.*

⁴¹ Šimac, *op. cit.*, (bilj. 6.), str. 28.-29.

⁴² *Ibid.*

⁴³ *Ibid.*

2.4. Korupcija u Republici Hrvatskoj

Vjerojatno najpoznatiji alat za mjerenje korupcije u svijetu je Indeks percepcije korupcije (CPI).⁴⁴ Tako od 1995. godine *Transparency International*⁴⁵ objavljuje Indeks percepcije korupcije koji na godišnjoj razini rangira zemlje po njihovoj percipiranoj razini korupcije u javnom sektoru.⁴⁶ Indeksiranje se provodi u skladu sa stručnim procjenama i istraživanjima javnog mnijenja, a indeks rangira 180 zemalja na skali od 100 (bez korupcije) do 0 (visoka korumpiranost).⁴⁷

Indeks percepcije korupcije temelji se na uobičajenoj definiciji korupcije kao “zloupotrebe javnih ovlasti radi osobne koristi”⁴⁸, čime se istraživana korupcija ograničuje na javni i državni sektor.⁴⁹ Indeks se sastoji od dvije skupine podataka: anketnog istraživanja stavova poslovnih ljudi i procjena i percepcija eksperata za pojedine zemlje.⁵⁰

Iščitavanjem analize sa Internet stranice Indeksa percepcije korupcije⁵¹, dolazimo do nekoliko sljedećih zaključaka. Hrvatska se 2012. godine po Indeksu percepcije korupcije (IPK) nalazila na 62. mjestu s ocjenom 46, što je i dalje ispod prolazne ocjene 50 kao i ispod prosjeka Europske unije od 63,6. Prema istoj analizi, 2013. godine Hrvatska se nalazi na 57. mjestu s 48 bodova, što je za 5 mjesta bolje nego 2012. Nadalje, raščlanjivanjem se 2014. godine Hrvatska sa istom ocjenom 48 nalazi na 61. mjestu što je za 4 mjesta lošije nego prošle godine. Indeks 2015. postavlja Hrvatsku na 50. mjesto (51 bod) u skupinu nekorumpiranih država. 2016. godine, Hrvatska se nalazi na 55. mjestu sa 49 bodova te se tim padom bodova penje na ljestvici za 5 mjesta. 2017. godine Hrvatska zadržava isti broj bodova, 49, te

⁴⁴ <https://mpu.gov.hr/index-percepcije-korupcije/21517>; 22. studeni 2022.

⁴⁵ *Supra*.

⁴⁶ <https://transparency.hr/hr/antikorupcija-detalji/indeks-percepcije-korupcije-ipk-420>, 24. studeni 2022.

⁴⁷ *Ibid.*, 24. studeni 2022.

⁴⁸ *Supra*.

⁴⁹ <https://transparency.hr/hr/antikorupcija-detalji/indeks-percepcije-korupcije-ipk-420>, *op. cit.*, (bilj. 46.), 24. studeni 2022.

⁵⁰ *Ibid.*, 24. studeni 2022.

⁵¹ *Ibid.*, 24. studeni 2022.

se nalazi na 57. mjestu. Slijedeće, 2018. godine, postiže 48 bodova i 60. je na ljestvici. U 2019. godini Hrvatska je imala 47 bodova i nalazila se na 63. mjestu.⁵²⁵³

3. KORUPTIVNA KAZNENA DJELA

3.1. Kaznena djela protiv službene dužnosti⁵⁴

Ne postoji kazneno djelo korupcije, već korupciju čine koruptivna kaznena djela.⁵⁵

Klasična korupcijska kaznena djela se nalaze u Glavi XXVIII. KZ – pod naslovom kaznena djela protiv službene dužnosti. Bit ovih kaznenih djela je u tome da ona predstavljaju povredu službene dužnosti i to bez obzira povređuje li tu dužnost službena ili bilo koja druga osoba.⁵⁶

Od ukupno 15 kaznenih djela u Glavi XXVIII. KZ, njih čak 12 su *delictum proprium*, odnosno mogu ih počiniti isključivo službene ili odgovorne osobe, a *ratio legis* njihovog inkriminiranja leži u potrebi suzbijanja korupcije.⁵⁷ Prema KZ, redom ih je moguće nabrojati: zlouporaba položaja i ovlasti (čl. 291. KZ), nezakonito pogodovanje (čl. 292. KZ), primanje mita (čl. 293. KZ), davanje mita (čl. 294. KZ), trgovanje utjecajem (čl. 295.), davanje mita za trgovanje utjecajem (čl. 296. KZ), iznuđivanje iskaza (čl. 297. KZ), protuzakonita pretraga (čl. 298. KZ), protuzakonito oslobođenje osobe kojoj je oduzeta sloboda (čl. 299. KZ), te odavanje službene tajne (čl. 300. KZ).⁵⁸

Korupcija se može razlikovati kao korupcija u užem i korupcija u širem materijalnom smislu. U hrvatskom kaznenom zakonodavstvu meritum korupcije tj. korupciju u užem smislu predstavljaju klasična kaznena djela podmićivanja, redom su to : primanje mita iz članka 293. KZ, davanje mita iz članka 294. KZ, primanje mita u gospodarskom poslovanju iz članka 252. KZ, davanje mita u gospodarskom poslovanju iz članka 253. KZ, slijedi primanje i davanje

⁵² *Ibid.*, 24. studeni 2022.

⁵³ <https://mpu.gov.hr/index-percepcije-korupcije/21517>, *op. cit.*, (bilj. 44.); 22. studeni 2022.

⁵⁴ KZ, *op. cit.*, (bilj. 1.), glava XXXVIII.

⁵⁵ Dragičević, Prtenjača, Marta, Kaznenopravni aspekti pasivnog podmićivanja u hrvatskom pravnom sustavu, doktorski rad, Zagreb, 2004, str. 15., online: <https://www.bib.irb.hr/765919>

⁵⁶ Saračević, Alida, Korupcijska kaznena djela, Hrvatska pravna revija, 2008, str. 83.

⁵⁷ *Ibid.*, str. 83.-84.

⁵⁸ Dragičević, *op. cit.*, (bilj. 55.), str. 15.

mita u postupku stečaja (članak 251. KZ), ali i kaznena djela nezakonitog pogodovanja (članak 292. KZ), trgovanja utjecajem (članak 295. KZ), davanje mita za trgovanje utjecajem (članak 296. KZ) te podmićivanje zastupnika (članak 339. KZ).⁵⁹

Prema prof. Dragičević (Dragičević, Prtenjača, Marta, Kaznenopravni aspekti pasivnog podmićivanja u hrvatskom pravnom sustavu, doktorski rad, Zagreb, 2004), sljedeća su grupa koruptivna kaznena djela u širem smislu. Njima se uz kaznena djela u užem smislu ubrajaju i kaznena djela zlouporabe povjerenja u gospodarskom poslovanju (članak 246. KZ), odavanja i neovlaštenog pribavljanja poslovne tajne (članak 262. KZ), zlouporabe položaja i ovlasti (članak 291. KZ), sprječavanja dokazivanja (članak 306. KZ), povrede slobode odlučivanja birača (članak 333. KZ) i kazneno djelo izborne prijevare (članak 338. KZ).⁶⁰

Dragičević također naglašava kako se svako od navedenih kaznenih djela može počinuti i radnjom podmićivanja. Kod nekih je podmićivanje kao radnja počinjenja izrijeком navedena, dok kod drugih zakon uz nabrojanje određenih radnji ostavlja mogućnost njihova počinjenja „i na drugi način“ (generalna klauzula) koji može uključivati i podmićivanje kao jedan od načina počinjenja djela (primjerice kod kaznenog djela odavanja i neovlaštenog pribavljanja poslovne tajne (članak 262. KZ) i izborne prijevare (članak 338. KZ)).⁶¹ Stoga bi se moglo reći da pojam korupcije u širem smislu obuhvaća nedopuštene oblike utjecaja u obavljanju gospodarskih, javnih, državnih i drugih dužnosti ili poslova, koji se čine radi ostvarivanja materijalnih probitaka ili koristi, a koji su konkretno oživotvoreni kroz kaznena djela.⁶²

Prema Zakonu o Uredu za suzbijanju korupcije i organiziranog kriminaliteta⁶³ (dalje u tekstu: ZUSKOK), krug korupcijskih kaznenih djela određen je člankom 21. stavkom 1. točkama 1. i 2., ali i stavkom 3. ZUSKOK, u kojem je navedeno kazneno djelo sprječavanja

⁵⁹ Dragičević, *op.cit.*, (bilj. 55.), str. 15.

⁶⁰ *Ibid.*, str. 15.-16.

⁶¹ *Ibid.*, str. 16.

⁶² *Ibid.*

⁶³ Zakon o suzbijanju korupcije i organiziranog kriminaliteta (pročišćeni tekst zakona Narodne novine, 76/09, 116/10, 145/10, 57/11, 136/12, 148/13, 70/17)

dokazivanja iz čl. 308. KZ koje također predstavlja korupciju i ulazi u krug korupcijskih kaznenih djela u širem smislu.⁶⁴

3.1.1. Podjela kaznenih djela protiv službene dužnosti⁶⁵ prema formalnom kriteriju

Prema formalnom kriteriju kaznena djela protiv službene dužnosti mogu se razvrstati s obzirom na to tko može biti počiniteljem.⁶⁶

S obzirom na to, prema prof. Derenčinoviću (Derenčinović, Davor, Mit(o) korupciji, Zagreb, 2001, str. 243.) moguće su sljedeće podjele:

A) Opća kaznena djela – kaznena djela koja može počinuti svatko, a ne samo službena ili odgovorna osoba (npr. davanje mita iz čl. 294. KZ)⁶⁷;

B) Službenička kaznena djela – počinitelji su isključivo službene ili odgovorne osobe (npr. zlouporaba položaja i ovlasti iz čl. 291. KZ-a, kazneno djelo primanje mita iz čl. 293. KZ-a).⁶⁸

Potonja, službenička kaznena djela moguće je dalje podijeliti na:

a) Prava službenička kaznena djela – svojstvo službene osobe je konstitutivno obilježje zakonskog opisa, odnosno kao počinitelji tih kaznenih djela mogu se pojaviti isključivo službene ili odgovorne osobe⁶⁹ (npr. zlouporaba položaja i ovlasti iz čl. 291. KZ)⁷⁰;

b) Neprava službenička kaznena djela – kaznena djela koja može počinuti svatko, ali ako su počinjena od strane službene osobe, tada se radi o kvalificiranim oblicima temeljnih kaznenih djela.⁷¹ Neprava službenička kaznena djela mogu biti predviđena kao kvalifikatorni oblici temeljnog kaznenog djela koje nije službeničko kazneno djelo (npr. kazneno djelo

⁶⁴ Kralj, Tihomir, Dragičević, Prtenjača, Marta, Korupcijska kaznena djela protiv službene dužnosti, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, Zagreb, vol. 17., br. 2., 2010, str. 731.-732., online: <https://hrcak.srce.hr/87211>

⁶⁵ *Supra*.

⁶⁶ Derenčinović, *op. cit.* (bilj. 17.), str. 243.

⁶⁷ *Ibid.*

⁶⁸ *Ibid.*

⁶⁹ *Ibid.*

⁷⁰ *Ibid.*, (bilj. 17.), str. 244.

⁷¹ *Ibid.*

protupravnog oduzimanja slobode iz čl. 136. st. 3. KZ-a, povreda tajnosti pisama i drugih pošiljaka iz čl. 142. st. 3. KZ-a), a mogu biti propisana i kao samostalna kaznena djela (npr. pronevjera iz čl. 233. KZ-a).⁷²

3.1.2. Podjela kaznenih djela protiv službene dužnosti prema materijalnom kriteriju

Prema materijalnom kriteriju kaznena djela iz Glave XXVIII. KZ moguće je svrstati u određene skupine.^{73 74}

4. KAZNENO DJELO PRIMANJA MITA IZ ČL. 293. KZ

4.1. Zakonski opis

Zakonski opis klasičnog korupcijskog kaznenog djela primanja mita, ujedno opisanog i inkriminiranog prema čl. 293. KZ glasi:

Službena ili odgovorna osoba koja zahtijeva ili primi mito, ili koja prihvati ponudu ili obećanje mita za sebe ili drugoga da unutar ili izvan granica svoje ovlasti obavi službenu ili drugu radnju koja se ne bi smjela obaviti, ili da ne obavi službenu ili drugu radnju koja bi se morala obaviti, kaznit će se kaznom zatvora od jedne do deset godina.⁷⁵

Službena ili odgovorna osoba koja zahtijeva ili primi mito, ili koja prihvati ponudu ili obećanje mita za sebe ili za drugoga da unutar ili izvan granica svoje ovlasti obavi službenu ili drugu radnju koja bi se morala obaviti, ili da ne obavi službenu ili drugu radnju koja se ne bi smjela obaviti, kaznit će se kaznom zatvora od jedne do osam godina.⁷⁶

⁷² *Ibid.*, (bilj. 17.), str. 243.-244.

⁷³ *Ibid.*

⁷⁴ *Supra.*

⁷⁵ KZ, *op. cit.*, (bilj. 1.), čl. 293. st. 1.

⁷⁶ *Ibid.*, st. 2.

Službena ili odgovorna osoba koja nakon obavljanja, odnosno neobavljanja službene ili druge radnje navedene u stavku 1. i 2. ovoga članka, a u vezi s njom, zahtijeva ili primi mito, kaznit će se kaznom zatvora do jedne godine.⁷⁷

U skladu s navedenim, kazneno djelo primanja mita se može pojaviti u tri osnovna oblika:

- a) pravo pasivno podmićivanje (st. 1.);
- b) nepravo pasivno podmićivanje (st. 2.);
- c) naknadno pasivno podmićivanje (st. 3.)⁷⁸

Zaključno, Saračević (Saračević, Alida, Korupcijska kaznena djela, Hrvatska pravna revija, 2008, str. 84.) poima kako se kod pravog pasivnog podmićivanja radnja primanja mita obavlja se kako bi se izvršila službena radnja koja je nezakonita, a suprotno tome, nepravo pasivno podmićivanje jest primanje mita da bi se izvršila zakonita službena radnja. Naknadno podmićivanje jest primanje mita poslije izvršenja same službene radnje.⁷⁹

4.2. Pravo pasivno podmićivanje

U čl. 243. st. 1. KZ sadržano je kazneno djelo pravog pasivnog podmićivanja koje je i najteži oblik kaznenog djela primanja mita.⁸⁰ Radnja pasivnog podmićivanja sastoji se u tome da počinitelj, bio on službena ili odgovorna osoba: (i) zahtijeva mito; (ii) primi mito; (iii) prihvati ponudu mita; (iv) prihvati obećanje mita. S druge strane, od službene ili odgovorne osobe očekuje se da u granicama svoje ovlasti: (i) obavi službenu radnju koju ne bi smjela

⁷⁷ *Ibid.*, st. 3.

⁷⁸ Cvitanović, Leo; Derenčinović, Davor; Turković, Ksenija; Vajda, Munivrana, Maja; Prtenjača, Dragičević, Marta; Maršavelski, Aleksandar; Vidlička, Roksandić, Sunčana, Kazneno pravo. Posebni dio, Zagreb, 2018, str. 414.-415.

⁷⁹ Saračević, *op. cit.*, (bilj. 56.), str. 84.

⁸⁰ Derenčinović, *op. cit.* (bilj. 17.), str. 245.

obaviti; (ii) obavi drugu radnju koju ne bi smjela obaviti; (iii) ne obavi službenu radnju koju bi morala obaviti; (iv) ne obavi drugu radnju koju bi morala obaviti.⁸¹

Primjer za pravo pasivno podmićivanje obavljanjem službene radnje koja se ne bi smjela obaviti je postupanje suca koji je u postupku donošenja odluka o zadržavanju, pritvaranju i izraženom neslaganju s provođenjem istrage u odnosu na okrivljenika unaprijed zahtijevao, a zatim i primio dar kako bi donio odluku povoljnu za okrivljenika. Donošenje takve odluke bilo je motivirano zahtijevanim i primljenim darom zbog čega je „optuženik, u okvirima konzumiranja sudačke funkcije, odlučio na način na koji ne bi smio.“⁸² S obzirom na to važno je naglasiti kako obnašanje sudačke funkcije u sebi uključuje pravo na donošenje odluka. Prema tome, sudac ne može biti pozvan na odgovornost za mišljenje izraženo u odluci koju donosi. Međutim, sudačke odluke nisu stvar arbitrarnosti suca, već moraju biti utemeljene na zakonu, ispravno utvrđenim činjenicama i njihovoj ispravnoj ocjeni. Svjesno odstupanje suca od ovih pravila u donošenju pojedine odluke znači svjesno donošenje nezakonite odluke. U navedenom primjeru, optuženik kao sudac u procesu donošenja određene odluke svjesno ju je donosio suprotno cilju zbog kojeg i postoji sudski postupak i zbog kojeg je upravo njemu kao sucu povjereno oživotvorenje svrhe sudskih postupaka. Prema tome, prvostupanjski sud ispravno utvrđuje da je donošenje takvih odluka bilo motivirano zahtijevanim i primljenim darom, te da je optuženik radi dara, kao sudac, odlučio na način kako ne bi smio. Postoji i suprotno shvaćanjem pri kojem obavljanje sudačke funkcije i sudbene vlasti predstavlja apsolutno pravo na donošenje odluka. Time što je to apsolutno pravo, znači da u donošenju odluka postoji apsolutna sloboda odlučivanja, koja niti sa čime nije ograničena. Da sudac uistinu može donositi odluke kakve hoće, potpuno bi bila

⁸¹ Garačić, Ana, Kazneni zakon u sudskoj praksi, posebni dio, Rijeka, 2016, str. 876.

⁸² VSRH, I Kž-282/04-5, od 22. studenog 2005.

isključena mogućnost počinjenja ovakvog kaznenog djela od strane suca, (svjesno donošenje nezakonite odluke motivirano darom), a što pravno i etički nije prihvatljivo.⁸³

4.3. Nepravo pasivno podmićivanje

O nepravom pasivnom podmićivanju iz st. 2. KZ se radi kad službena ili odgovorna osoba zahtijeva ili primi mito, ili prihvati ponudu ili obećanje mita za sebe ili drugoga da unutar ili izvan granica svoje ovlasti obavi službenu ili drugu radnju koja bi se morala obaviti, ili da ne obavi službenu ili drugu radnju koja se ne bi smjela obaviti.⁸⁴ Saračević (Saračević, Alida, Korupcijska kaznena djela, Hrvatska pravna revija, 2008, str. 84.) poima da se navedena odredba odnosi na situacije u kojima službenici koriste mito kako bi postupali „brzo“ u ostvarenju nekog prava ili interesa na koji bi stranka inače morala čekati. Također se radi o situacijama u kojima se donosi odluka u skladu sa zakonom odnosno pravilima službe. Ono što daje kriminalni karakter ovom postupanju je radnja zahtijevanja odnosno primanja mita kao temeljnog objekta⁸⁵ djela.⁸⁶

Važno je napraviti distinkciju pravog pasivnog podmićivanja od nepravog. Diferenciranje prema tzv. pravom pasivnom podmićivanju⁸⁷ sastoji se u tome da počinitelj u ovom slučaju zahtijeva ili primi mito za obavljanje radnje koju bi i bez podmićivanja morao obaviti, ili da ne obavi službenu radnju koju i bez primanja mita, ne bi smio obaviti.⁸⁸ Sljedeću razliku navodi prof. Cvitanović⁸⁹, a ista se sastoji u tome što je za taj kvalificirani oblik kaznenog djela predviđena blaža kazna. Razlog tome je nošenje u sebi manjeg stupnja „opasnosti“ za dobra koja su zaštićena, jer se radi o tome da službena ili odgovorna osoba postupa u granicama ovlasti. Ono je baš zbog te osobitosti privatizacije službe radi ostvarenja

⁸³ Saračević, *op. cit.*, (bilj. 56.), str. 84.

⁸⁴ *Ibid.*, str. 84.

⁸⁵ *Infra*.

⁸⁶ Cvitanović, *op. cit.*, (bilj. 78.), str. 415.-416.

⁸⁷ *Supra*.

⁸⁸ Garačić, *op. cit.*, (bilj. 81.) str. 880.

⁸⁹ Cvitanović, *op. cit.*, (bilj. 78.), str. 416.

osobnih koristi, na neki način i moralno „predbacivije“ od pravno pasivnog podmićivanja. Međutim, ovakva zlouporaba službe radi ostvarenja privatnih probitaka ne mora *in concreto*, vrijednosnim ocjenjivanjem, bez obzira na kriterij propisane kazne, biti lakša od pravog pasivnog podmićivanja iz st. 1.⁹⁰ Prof. Cvitanović smatra kako je takva procjena u krajnjem slučaju dana sudu u okviru izbora vrste i mjere određenja kazne.

O nepravnom pasivnom podmićivanju se radi u slučaju optuženika koji je od oštećenika, koji je imao sve preduvjete da mu se izda rješenje o produljenju roka za ishođenje radova na njegovu eksploatacijskom polju, no koji je odbio dalje financirati ranije dogovorene radove na kući optuženika, zatražio godišnji iznos od 100.000,00 tadašnjih njemačkih maraka.^{91 92}

4.4. Naknadno pasivno podmićivanje

Inverzna forma pasivnog podmićivanja, kod koje radnji primanja mita prethodi obavljanje odnosno neobavljanje službene ili druge radnje, naziva se naknadno pasivno podmićivanje. Po toj odredbi se kažnjava počinitelj koji nakon obavljanja odnosno neobavljanja službene ili druge radnje, zahtijeva ili primi mito.⁹³ Također, prema Garačić (Garačić, Ana, Kazneni zakon u sudskoj praksi, posebni dio, Rijeka, 2016, str. 882.), između postupanja odnosno propuštanja službene ili kakve druge koristi mora postojati uzročna veza. Također, Garačić smatra kako je bit ovog oblika kaznenog djela u tome da se mito traži i prima pošto je radnja već obavljena ili kada nije obavljena radnja koja je trebala biti obavljena. Vremenski razmak između obavljanja radnje i traženja ili primanja mita nije

⁹⁰ Cvitanović, *op. cit.*, (bilj. 78.), str. 416.

⁹¹ VSRH, I Kž-961/05-5 od 13. prosinca 2007.

⁹² Cvitanović, *op. cit.*, (bilj. 78.), str. 416.

⁹³ Garačić, *op.cit.*, (bilj. 81.), str. 882.

relevantan kao element ovog kaznenog djela⁹⁴, međutim, taj razmak ipak mora biti razuman da bi se moglo zaključiti da je postojalo djelo naknadnog pasivnog podmićivanja.⁹⁵

Kod ovog oblika podmićivanja, ne postoji uzajamna veza između obavljene ili neobavljene službene radnje i zahtijevanja ili primanja mita, no veza postoji u tome što se naknadno zahtijeva ili primi dar u svezi s vršenjem službe.⁹⁶

O naknadnom pasivnom podmićivanju radi se u primjeru optuženika, koji je kao voditelj ispostave Zavoda za mirovinsko osiguranje, zatražio i primio od oštećenika kao stranke, na ime ranije sačinjenog zahtjeva na ostvarivanje prava na mirovinu, proviziju od 400 eura za obavljene rad. ^{97 98}

4.5. Počinitelj kaznenog djela

Kazneno djelo primanja mita spada u *delictum proprium*, odnosno može ga počiniti samo službena ili odgovorna osoba i to u kaznenopravnom smislu.⁹⁹ Djelo će biti dovršeno u trenutku primanja mita. Konkretno, to će biti trenutak zahtijevanja ili primanja dara od strane službene ili odgovorne. Dakle, Saračević (Saračević, Alida, Korupcijska kaznena djela, Hrvatska pravna revija, 2008, str. 83.-84.) konstatira kako ovdje nije bitno je li službena ili odgovorna osoba obavila radnju radi koje je tražila ili primila mito ili obećanje mita. Da bi se stvorile pretpostavke inkriminacije, dovoljna je i sama spremnost na protudužno postupanje, ali bitno je da je osobi od koje je ona to zahtijevala jasan takav zahtjev.¹⁰⁰ U slučaju primanja mita ili primanja obećanja mita, osoba koja je dala ili obećala mito odgovarat će kao počinitelj davanja mita iz čl. 243. KZ, a ne kao sudionik (poticatelj) u službeničkom

⁹⁴ Derenčinović, op. cit., (bilj. 17.), str. 249.

⁹⁵ Garačić, op. cit., (bilj. 81.), str. 882.

⁹⁶ *Ibid.*

⁹⁷ VSRH, I Kž-1211/04-3, od 24. siječnja 2006.

⁹⁸ Cvitanović, op. cit., (bilj. 78.), str. 417.

⁹⁹ Saračević, op. cit., (bilj. 56.), str. 83.-84

¹⁰⁰ *Ibid.*

kaznenom djelu primanja mita.¹⁰¹ Prema tome, od počinitelja se traži postojanje izravne namjere kao oblika krivnje.¹⁰²

U tome smislu, a da bi bile ispunjene pretpostavke počinjenja djela potrebno je razumjeti značenje pojma službene osobe te odgovorne osobe prema KZ. Pojam službene osobe određen je čl. 89. st. 3. KZ te glasi: službena osoba je državni dužnosnik ili službenik, dužnosnik ili službenik u jedinici lokalne i područne (regionalne) samouprave, nositelj pravosudne dužnosti, sudac porotnik, član Državnog sudbenog vijeća ili Državno odvjetničkog vijeća, arbitar, javni bilježnik i stručni radnik koji obavlja poslove iz djelatnosti socijalne skrbi, odgoja i obrazovanja. Nadalje, prema KZ, službenom osobom smatra se i osoba koja u Europskoj uniji, stranoj državi, međunarodnoj organizaciji koje je Republika Hrvatska član, međunarodnom sudu ili arbitraži čiju sudbenost Republika Hrvatska prihvaća, obavlja dužnosti povjerene osobama iz prethodne rečenice. KZ u čl. 89. st. 6. objašnjava zakonski izraz odgovorne osobe kako slijedi: odgovorna osoba je fizička osoba koja vodi poslove pravne osobe ili joj je izričito ili stvarno povjereno obavljanje poslova iz područja djelovanja pravne osobe ili državnih tijela ili tijela jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave.¹⁰³

Međutim, valja naglasiti kako za kazneno djelo primanja mita, neće odgovarati sve službene i odgovorne osobe, već samo one na koje se ne primjenjuju posebne odredbe kao što su primanje mita u gospodarskom poslovanju iz čl. 252. KZ. Također, ni osobe navedene u čl. 251. KZ (vjerovnik ili član odbora vjerovnika, stečajni upravitelj) neće se smatrati odgovornom osobom u smislu čl. 293. KZ, stoga u tom smislu neće biti obuhvaćen kaznenim djelom.¹⁰⁴

¹⁰¹ Derenčinović, *op. cit.*, (bilj. 17.), str. 246.

¹⁰² Garačić, *op. cit.*, (bilj. 81.), str. 876.

¹⁰³ KZ., *op. cit.*, (bilj 1.) čl. 89. st. 6.

¹⁰⁴ Cvitanović, *op. cit.*, (bilj 78.), str. 417.

U ovom kaznenom djelu moguće je sudioništvo. Svaki posrednik između podmićivača i podmićenog je pomagač u osnovnom djelu i za njega vrijede zakonske odredbe o akcesornosti sudioništva.¹⁰⁵ S druge strane, pokušaj kaznenog djela u pravilu nije moguć jer je kazneno djelo dovršeno kada počinitelj poduzme bilo koju radnju koja je upravljena na primanje ili zahtijevanje dara ili neke druge koristi.^{106 107}

Prema Derenčinoviću (Derenčinović, Davor, Mit(o) korupciji, Zagreb, 2001, str. 247.), moguće je i poticanje na primanje mita. Istim, Derenčinović tvrdi ako netko nagovori službenu osobu da uzme mito, a on sam nije dao mito, niti ga je obećavao, on je poticatelj na osnovno djelo iz st. 1. 393. čl. iz KZ. Ako se pak, s druge strane, potiče službenu osobu, da od njega primi mito, i potom joj isti da, on neće tada odgovarati za poticanje na počinjenje kaznenog djela primanja mita već za kazneno djelo davanja mita iz čl. 294. KZ.¹⁰⁸

4.6. Objekt radnje

Objekt radnje počinjenja kaznenog djela je mito, a suština mita je u njegovoj „nepripadnosti“. Radi se o nečemu na što službena ili odgovorna osoba nema nikakvo pravo. Dakle, naglasak je na „nepripadnosti“ objekta radnje kako bi se naglasila nulta stopa tolerancije na bilo koji oblik privatizacije javne službe radi pribavljanja osobne koristi.¹⁰⁹

Kao objekt radnje, mito se ne ograničava na davanje i primanje novca, nego obuhvaća svaku imovinsku i neimovinsku korist, npr. pružanje seksualne usluge, zapošljavanje ili unapređenje određene osobe i sl.¹¹⁰

Osim sporazuma između strane koja daje i strane koja prima mito, potrebno je, međutim, da je drugoj strani (osobi od koje je službena ili odgovorna osoba zahtijevala dar ili

¹⁰⁵ Derenčinović, *op. cit.*, (bilj. 17.), str. 247.

¹⁰⁶ Garačić, *op.cit.*, (bilj. 81.), str. 877.

¹⁰⁷ *Supra.*

¹⁰⁸ Derenčinović, *op. cit.*, (bilj. 17.), str. 247.

¹⁰⁹ Cvitanović, *op.cit.*, (bilj. 78.), str. 417.

¹¹⁰ Novoselac, Petar, Martinović, Igor, Komentar Kaznenog zakona, I. knjiga, opći dio, Zagreb, svibanj 2019, str. 517.

obećanje dara ili kakve druge koristi) taj zahtjev jasan, tj. da ga ona u potpunosti razumije.¹¹¹ Dakle, osoba koja će dati ili je dala mito mora razumjeti posljedice odluke.¹¹² Zaključno, kod ovog djela i na jednoj i na drugoj strani mora postojati svijest o vezi između mita i tražene radnje odnosno svijest o činidbi i protučinidbi. Međutim, korist se može zahtijevati za sebe ili drugoga pri čemu je za postojanje ovog kaznenog djela nevažna visina mita.¹¹³

Kada su posrijedi buduće radnje, u teoriji se pojavljuje svojevrsna dvojba - daje li se mito ili obećava kako bi službena ili odgovorna osoba poduzela jednu konkretnu radnju ili je dovoljno da se mito daje radi dobivanja njezine naklonosti kako bi mogli bilo kada poduzeti neku nedopuštenu radnju iz svoje nadležnosti.¹¹⁴ Prema Saračević, teorija je priklonjena više drugom stajalištu. Predmetno djelo će postojati bez obzira na visinu mita, osim kad je riječ o uobičajenim darovima, znakovima pažnje.¹¹⁵

4.7. Formalno kazneno djelo

Kazneno djelo primanja mita jest formalno kazneno djelo, a koje je dovršeno te proizvodi pravne učinke od trenutka sklapanja izričitog ili prešutnog sporazuma podmićivača i podmićenog.¹¹⁶ Prianje mita iscrpljuje se u samom poduzimanju radnje. Pritom je važno naglasiti da je djelo dovršeno bez obzira na to je li odgovorna ili službena osoba poduzela određenu službenu radnju zbog koje je mito dano, zahtijevano ili obećano.¹¹⁷ U tom smislu, trenutak pokušanog i dovršenog kaznenog djela primanja mita se poklapaju.¹¹⁸ Eventualno obavljanje ili neobavljanje te radnje može biti jedna od okolnosti koje utječu na visinu kazne.¹¹⁹

¹¹¹ Derenčinović, *op. cit.*, (bilj. 17.), str. 245.-246.

¹¹² *Ibid.*

¹¹³ Mršić, Gordana, Korupcijska kaznena djela, 2009

¹¹⁴ Saračević, *op.cit.*, (bilj. 56.), str. 84.

¹¹⁵ *Ibid.*

¹¹⁶ Derenčinović, *op. cit.*, (bilj. 17.), str. 245.

¹¹⁷ Cvitanović, *op. cit.*, (bilj. 78.), str. 418.

¹¹⁸ Derenčinović, *op. cit.*, (bilj. 17.), str. 245.

¹¹⁹ Cvitanović, *op. cit.*, (bilj. 78.), str. 418.

Postavlja se pitanja kakav mora biti sporazum podmićivača i podmićenog? Sporazum može biti izričiti ili prešutni.¹²⁰ Dakle, prema Derenčinoviću (Derenčinović, Davor, Mit(o) korupciji, Zagreb, 2001, str. 245.) dovoljno je da se radi o sporazumu koji je izvršen čak i konkludentnom radnjom, a koja mora biti u relaciji s mitom i koja je vezana uz službenu radnju, a koja se odnosi na postupanje u suprotnosti s dužnošću.¹²¹

4.8. Sporedna novčana kazna

Kod ovog kaznenog djela i svih njegovih pojava oblika sporedna novčana kazna može se izreći samo kao dodatna.¹²² Prof. Dragičević (Dragičević, Prtenjača, Marta, Sporedna novčana kazna u hrvatskom kaznenom pravu i praksi, Hrvatski ljetopis za kaznene znanosti i praksu, vol. 23, broj 1/2016, Zagreb, str. 74.-75.) tvrdi da je to moguće kada nije propisana zakonom u slučajevima pravog i nepravog pasivnog podmićivanja, jer za te oblike primanja mita nije alternativno predviđena novčana kazna. S druge strane, za naknadno pasivno podmićivanje može se izreći i po osnovi kada je alternativno s kaznom zatvora propisana i novčana kazna jer je za taj oblik djela propisano kažnjavanje do jedne godine zatvora (što podrazumijeva i mogućnost izricanja novčane kazne sukladno čl. 40. st. 4. KZ).¹²³

4.9. Delikt susretanja

Rječnikom kaznenog prava, kazneno djelo primanja mita i davanja mita javljaju se kao delikti susretanja, odnosno kao jedan oblik nužnog sudioništva kao multilateralnog delikta.¹²⁴ Kod delikta susretanja, više osoba djeluje usuglašeno na crti zajedničkih interesa, ali s različitih strana.¹²⁵ O primanju mita kao deliktu susretanja, može se govoriti samo ako između primatelja i davatelja mita postoji tzv. „koruptivni sporazum“, odnosno izričiti ili prešutni

¹²⁰ *Infra.*, t. 4.9.

¹²¹ Derenčinović, *op. cit.*, (bilj. 17.), str. 246.

¹²² Dragičević, Prtenjača, Marta, Sporedna novčana kazna u hrvatskom kaznenom pravu i praksi, Hrvatski ljetopis za kaznene znanosti i praksu, vol. 23., br. 1, 2016, Zagreb, str. 74.-75., online: <https://hrcaak.srce.hr/165805>

¹²³ *Ibid.*

¹²⁴ Derenčinović, *op. cit.*, (bilj. 17.), str. 255.

¹²⁵ *Ibid.*, str. 247.

sporazum. Samo u tom slučaju obje strane djeluju usuglašeno i u zajedničkom interesu. Međutim, ukoliko službena osoba ili odgovorna osoba samo zahtijeva mito, a osoba kojoj je taj zahtjev upućen na to ne pristane ili iz određenih razloga to nije u mogućnosti razumjeti, utoliko se neće raditi o deliktu susretanja.¹²⁶

5. KAZNENO DJELO DAVANJA MITA IZ ČL. 294. KZ

5.1. Zakonski opis

Kazneno djelo primanja mita propisano je u čl. 294. KZ, a predstavlja jedno od klasičnih korupcijskih kaznenih djela, odnosno djela protiv službene dužnosti.¹²⁷ Prema tome, članak 294. KZ glasi:

Tko službenoj ili odgovornoj osobi ponudi, dade ili obeća mito namijenjeno toj ili drugoj osobi da unutar ili izvan granica svoje ovlasti obavi službenu ili drugu radnju koju ne bi smjela obaviti ili da ne obavi službenu ili drugu radnju koju bi morala obaviti, ili tko posreduje pri takvom podmićivanju službene ili odgovorne osobe, kaznit će se kaznom zatvora od jedne do osam godina.¹²⁸

Tko službenoj ili odgovornoj osobi ponudi, dade ili obeća mito namijenjeno toj ili drugoj osobi da unutar ili izvan granica svoje ovlasti obavi službenu ili drugu radnju koju bi morala obaviti, ili da ne obavi službenu ili drugu radnju koju ne bi smjela obaviti, ili tko posreduje pri takvom podmićivanju službene ili odgovorne osobe, kaznit će se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.¹²⁹

¹²⁶ Cvitanović, *op. cit.*, (bilj. 78.), str. 418.

¹²⁷ *Supra.*

¹²⁸ KZ, *op. cit.*, (bilj. 1.), čl. 294. st. 1.

¹²⁹ *Ibid.*, st. 2.

Počinitelj kaznenog djela iz stavka 1. i 2. ovoga članka koji je dao mito na zahtjev službene ili odgovorne osobe i prijavio djelo prije njegova otkrivanja ili prije saznanja da je djelo otkriveno, može se osloboditi kazne.¹³⁰

Davanje mita ima dva pojavna oblika:

- a) pravo aktivno podmićivanje (st. 1.);
- b) nepravo aktivno podmićivanje (st. 2.).¹³¹

Za razliku od primanja mita, kod davanja mita nije inkriminirano naknadno pasivno podmićivanje, osim ako poklon nije bio ranije dogovoren.¹³²

Davanje mita nije službeničko kazneno djelo jer ga može počiniti bilo koja osoba koja službenu ili odgovornu osobu navede da se ogriješi o službu.¹³³

5.2. Pravo aktivno podmićivanje

Osnovni oblik kaznenog djela davanja mita je pravo aktivno podmićivanje, a o njemu govori čl. 294. st. KZ. Ono se sastoji u:

- a) nuđenju, davanju ili obećanju mita službenoj ili odgovornoj osobi da unutar ili izvan granica svoje ovlasti obavi službenu ili drugu radnju koju ne bi smjela obaviti ili da ne obavi službenu ili drugu radnju koju bi morala obaviti;
- b) posredovanju pri takvom podmićivanju službene ili odgovorne osobe.¹³⁴

S obzirom na točku a), u sudskoj praksi prevladavaju slučajevi davanja mita radi utjecaja na službenu ili odgovornu osobu da ne obavi službenu ili drugu radnju koju bi morala obaviti. Uglavnom se radi o podmićivanju (najčešće neuspjelom) policijskih službenika, u

¹³⁰ *Ibid.*, st. 3.

¹³¹ Cvitanović, *op.cit.*, (bilj. 78.), str. 420.

¹³² *Ibid.*

¹³³ Garačić, *op.cit.*, (bilj. 81.), str. 883.

¹³⁴ Cvitanović, *op. cit.*, (bilj. 78.) str. 420.

pravilu manjim novčanim iznosima kako bi se na njih utjecalo da odustanu od podnošenja prekršajnih prijedloga za prekršaje protiv sigurnosti prometa na cestama.¹³⁵ Primjer je, slučaj u kojem je optuženik, umjesto da plati kaznu zbog prometnog prekršaja, ponudio svjedoku, inače policijskom službeniku, iznos od 200,00 HRK, rekavši mu da ništa ne piše, nakon čega ga je policajac priveo u postaju.¹³⁶

S druge strane, pod b) djelo posredovanja u davanju mita je u suštini pomaganje počinitelju djela aktivnog podmićivanja, koje se ne tretira kao sudioništvo, već kao samostalno djelo. Radi se o nepotrebnom dvostrukom inkriminiranju jer je posredništvo u kaznenom djelu davanja mita već pokriveno općom odredbom o pomaganju iz čl. 38. koji propisuje fakultativno blaže kažnjavanje pomagača – da će onaj „tko drugome s namjerom pomogne u počinjenju kaznenog djela“ biti kažnjen „kao da ga je sam počinio, a može se i blaže kazniti“. Nije od utjecaja je li počinitelj dar dao neposredno ili preko druge osobe, koja mu je u tu svrhu poslužila, kao ni to je li njemu osoba kojoj je taj dar dan osobno poznata.¹³⁷

5.3. Nepravo aktivno podmićivanje

Kod kaznenog djela davanja mita, oblika nepravog aktivnog podmićivanja, zakonodavac blaže tretira situacije u kojima je do nedopuštene razmjene došlo u vezi s službenom ili drugom radnjom koja se ionako morala obaviti ili se nije smjela obaviti. Dakle, ovdje službena radnja mora biti učinjena u opisu radnog mjesta, bez obzira je li došlo do djela davanja mita. Kod ovog oblika kaznenog djela, kažnjivo je posredovanje u davanju mita koje se sadržajno ne razlikuje od onoga iz st. 1.¹³⁸

Primjer za ovaj oblik kaznenog djela davanja mita jest presuda u kojoj je drugostupanjski sud po službenoj dužnosti ispitivao pobijanu presudu, te je utvrdio da je

¹³⁵ *Ibid.*

¹³⁶ VSRH, I Kž-607/05-3, od dana 26. travnja 2007.

¹³⁷ Cvitanović, *op. cit.*, (bilj. 78.), str. 421.

¹³⁸ *Ibid.*

počinjena povreda kaznenog zakona na štetu optuženika. Naime, činjenični opis inkriminacije konkretizira postupanje spomenutih optuženika koje suštinski predstavlja požurivanje rješavanja spisa, a to je traženje službene osobe da postupa brzo u ostvarivanju nekog prava ili interesa na koje bi stranka inače morala čekati.^{139 140}

5.4. Neskrivljeno davanje mita

Teškoće u otkrivanju koruptivnih kaznenih djela zakonodavac je nastojao umanjiti propisivanjem fakultativnog oslobođenja od kazne počinitelja koji je dao mito na zahtjev službene ili odgovorne osobe i prijavio djelo prije njegova otkrivanja ili saznanja da je djelo otkriveno. U ovom slučaju radi se o neskrivljenom davanju mita pri čemu „neskrivljenost“ valja shvatiti samo uvjetno s obzirom na to da st. 3. ne isključuje krivnju već samo, pod određenim uvjetima, izricanje kazne. Ovo je rješenje ipak prihvatljivije s obzirom na to da obvezno oslobođenje od kazne može dovesti do nekažnjavanja davatelja mita na čijoj strani ne postoje stvarne ili osobne okolnosti koje bi umanjivale njegovu krivnju. Moguće je, naime, da budu ispunjene sve pretpostavke, dakle inicijativa službene ili odgovorne osobe, dobrovoljnost i pravovremenost prijavljivanja, no isto tako da davatelj mita djelo prijavi zbog toga što za ono što je „dao ili obećao“ nije ništa dobio zauzvrat ili to nije bilo ono što je on očekivao. Obvezno oslobođenje od kazne takvog okrivljenika zasigurno nije u suglasju s onim što je zakonodavac tom odredbom namjeravao – potaknuti na prijavljivanje kaznenog djela osobe koje su bile „žrtvama“ kriminalne situacije i tu participaciju honorirati na ovako značajan način.¹⁴¹

Postoje dva modela oslobođenja od krivnje davatelja mita. Prvi je model obveznog oslobođenja od krivnje davatelja mita koji počini djelo na inicijativu primatelja mita i to djelo dobrovoljno i pravovremeno prijavi nadležnom tijelu. Prema tom modelu davatelj mita

¹³⁹ Garačić, *op. cit.*, (bilj. 81.), str. 887.

¹⁴⁰ VSRH, I Kž-us-122/19, od 19. ožujka 2014.

¹⁴¹ Cvitanović, *op. cit.*, (bilj. 78.), str. 422.

oslobađa se od krivnje, donosi se oslobađajuća presuda ako su ispunjene sve zakonske pretpostavke za to.¹⁴²

Prema drugom modelu davatelj mita pod određenim okolnostima može biti oslobođen od kazne. Ta je odluka, ukoliko su ostvarene zakonske pretpostavke, uvijek na strani suda koji odlučuje hoće li okrivljenik biti oslobođen od kazne ili neće biti oslobođen. Premda sud okrivljenika može osloboditi od kazne i zbog postojanja brojnih iznimno olakotnih okolnosti, *ratio* ove odredbe je u nekoj vrsti pogodbe s davateljem mita kojem se obećava oslobođenje od kazne u zamjenu za njegovo svjedočenje protiv primatelja mita.¹⁴³

5.5. Počinitelj kaznenog djela¹⁴⁴

Da bi se radilo o kaznenom djelu davanju mita, osoba kojoj se mito daje, nudi ili obećava mora imati svojstvo službene ili odgovorne osobe. Za te pojmove vrijedi *mutatis mutandis* sve što je navedeno uz kazneno djelo primanja mita. Počinitelj kaznenog djela davanja mita mora biti svjestan da se radi o osobi s takvim svojstvom. Zabluda o toj okolnosti je zabluda o biću djela. Primjerom u sudskoj praksi je utvrđeno da osoba koja je na poslovima bibliotekara i koordinatora nabave bila zadužena za popunjavanje fondova knjižnice i nabavku knjiga ima svojstvo odgovorne osobe u pravnoj osobi.¹⁴⁵

5.6. Objekt radnje

Kod objekta radnje kaznenog djela davanja mita vrijedi sve *mutatis mutandis* kao i za kazneno djelo primanja mita.

¹⁴² Derenčinović, *op. cit.*, (bilj. 17.), str. 268.

¹⁴³ *Ibid.*, str. 269.

¹⁴⁴ *Supra.*

¹⁴⁵ VSRH, I-Kž-2/09-5, od dana 04. ožujka 2009.

5.7. Delikt susretanja¹⁴⁶

Kod primanja i davanja mita može govoriti o tzv. „učinku ogledala“ prema kojem je davanje mita nužna sporedna posljedica primanja mita i obratno, no raščlamba obaju zakonskih opisa potvrđuje mogućnost da se ne mora uvijek raditi deliktima susretanja te da je moguće kazniti primatelja mita bez kaznene odgovornosti davatelja mita i obratno.¹⁴⁷

6. ISTRAŽIVANJE I ANALIZA PRIKUPLJENIH PODATAKA

6.1. Uvodna određenja

U ovom poglavlju bit će analizirani statistički podaci iz izvješća Državnog zavoda za statistiku za godine 2012, 2013., 2014., 2015., 2016., 2017., 2018., 2019., 2020., te 2021. godinu za kazneno djelo primanja mita i kazneno djelo davanja mita. S obzirom da podaci za 2022. godinu još nisu dostupni, 2022. godina neće biti prikazana, već isključivo razdoblje unazad 10 godina, odnosno navedeno vrijeme od 2012. – 2021. godine.

6.2. Statistički podaci DZS za kazneno djelo primanja mita

U sljedećim tablicama će biti prikazan broj prijavljenih, optuženih i osuđenih za kazneno djelo primanja mita iz čl. 293. i to za pravo pasivno podmićivanje iz st. 1., nepravo pasivno podmićivanje u st. 2., te naknadno pasivno podmićivanje opisano u st. 3., a u vezi sa st. 1., te potonji st. 3. u vezi sa st. 2.

Tablica 1: Broj prijava, optužbi i osuda za punoljetne počinitelje kaznenog djela primanja mita iz čl. 293. u 2012. godini

Godina	2012.		
	Prijavljeni	Optuženi	Osuđeni
Primanje mita čl. 293. st. 1.	35	24	19
Primanje mita, čl. 293. st. 2.	21	12	9
Primanje mita, čl. 293. st. 3. u vezi st. 1.	4	0	0
Primanje mita, čl. 293. st. 3. u vezi st. 2.	0	0	0

¹⁴⁶ *Supra.*, t. 4.9.

¹⁴⁷ Derenčinović, Davor, Kazneno djelo davanja mita u hrvatskom i usporednom kaznenom zakonodavstvu i sudskoj praksi – kritička analiza dijelova inkriminacije i nekoliko prijedloga de lege ferenda, Hrvatska pravna revija, 2001, str. 68.

UKUPNO	60	36	28

Iz analiziranih podataka uočava se da je za kazneno djelo primanja mita bilo ukupno šezdeset prijava, trideset šest optuženih, te dvadeset osam osuda. Iz statistike proizlazi kako je za kazneno djelo primanja mita iz čl. 293. st. 1. prijavljenih trideset pet, optuženih dvadeset četiri, te devetnaest osuđenih. Za kazneno djelo primanja mita opisano po čl. 293. st. 2. prijavljenih je dvadeset jedan, optuženih dvanaest, te devet osuđenih. Članak 293. st. 3. u vezi s st. 1. broj prijavljenih je četiri, dok je broj optuženih i osuđenih nula. Za kazneno djelo 293. st. 3. u vezi s st. 2., za prijavu, optužbu i osudu statistika je nula.¹⁴⁸

Tablica 2: Broj prijava, optužbi i osuda za punoljetne počinitelje kaznenog djela primanja mita iz čl. 293. u 2013. godini

Godina	2013.		
	Prijavljeni	Optuženi	Osuđeni
Primanje mita čl. 293. st. 1.	29	15	13
Primanje mita, čl. 293. st. 2.	464	9	7
Primanje mita, čl. 293. st. 3. u vezi st. 1.	0	0	0
Primanje mita, čl. 293. st. 3. u vezi st. 2.	0	0	0
UKUPNO	493	24	20

Iz prikazanih podataka proizlazi da je za kazneno djelo primanja mita bilo ukupno četiristo devedeset tri prijave, dvadeset četiri optužbe, te dvadeset osuda. Iz statistike proizlazi kako je za kazneno djelo primanja mita čl. 293. st. 1. prijavljenih ukupno dvadeset devet, optuženih petnaest, te trinaest osuđenih. Za kazneno djelo čl. 293. st. 2. prijavljenih je četiristo šezdeset četiri, optuženih devet, te sedam osuđenih. Iz navedenog je vidljiv nesrazmjer između prijavljenih i optuženih.¹⁴⁹ Iz statistike proizlazi da je za članak 293. st. 3.

¹⁴⁸ Državni zavod za statistiku, Statistička izvješća br. 1504 „Punoljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 2012. godini.“ Zagreb, 2013, str. 30. <https://web.dzs.hr/arhiva.htm>, 1. prosinac 2022.

¹⁴⁹ *Infra.*

u vezi s st. 1. broj punoljetno prijavljenih, optuženih i osuđenih nula, dok je za kazneno djelo 293. st. 3. u vezi s st. 2., također nula.¹⁵⁰

Tablica 3: Broj prijava, optužbi i osuda za punoljetne počinitelje kaznenog djela primanja mita iz čl. 293. u 2014. godini

Godina	2014.		
	Prijavljeni	Optuženi	Osuđeni
Primanje mita čl. 293. st. 1.	58	40	39
Primanje mita, čl. 293. st. 2.	9	251	250
Primanje mita, čl. 293. st. 3. u vezi st. 1.	0	0	0
Primanje mita, čl. 293. st. 3. u vezi st. 2.	0	0	0
UKUPNO	67	291	289

Analizom podataka vidljivo je kako je za kazneno djelo primanja mita bilo ukupno šezdeset sedam prijava, dvjesto devedeset jedan optuženi, te dvjesto osamdeset devet osuda. Iz izvješća proizlazi kako se ukupan broj optuženih i osuđenih u odnosu na 2012. te 2013. godinu povećao. Nadalje, iz statistike proizlazi kako je za kazneno djelo primanja mita iz čl. 293. st. 1. prijavljenih pedeset osam, optuženih četrdeset, te trideset devet osuđenih. Za kazneno djelo čl. 293. st. 2. prijavljenih je devet, optuženih dvjesto pedeset jedan, te dvjesto pedeset osuđeni. Iz statistike proizlazi da je za članak 293. st. 3. u vezi s st. 1. broj prijavljenih, optuženih i osuđenih nula, te je za kazneno djelo 293. st. 3. u vezi s st. 2., za svaki od oblika također nula.¹⁵¹

Tablica 4: Broj prijava, optužbi i osuda za punoljetne počinitelje kaznenog djela primanja mita iz čl. 293. u 2015. godini

Godina	2015.		
	Prijavljeni	Optuženi	Osuđeni
Primanje mita čl. 293. st. 1.	40	22	18

¹⁵⁰ Državni zavod za statistiku, Statistička izvješća br. 1528 „Punoljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 2013. godini.“ Zagreb, 2014, str. 30., <https://web.dzs.hr/arhiva.htm>, 1. prosinac 2022.

¹⁵¹ Državni zavod za statistiku, Statistička izvješća br. 1551 „Punoljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 2014. godini.“ Zagreb, 2015, str. 30, <https://web.dzs.hr/arhiva.htm>, 1. prosinac 2022.

Primanje mita, čl. 293. st. 2.	18	44	14
Primanje mita, čl. 293. st. 3. u vezi st. 1.	2	0	0
Primanje mita, čl. 293. st. 3. u vezi st. 2.	0	0	0
UKUPNO	60	66	32

Iz prikazanih podataka vidi se da je za kazneno djelo primanja mita bilo ukupno šezdeset prijavljenih, šezdeset šest optuženih, te trideset dvije osude. Iz izvješća proizlazi kako se ukupan broj optuženih i osuđenih u odnosu na 2012. te 2013. godinu povećao. Nadalje, iz statistike proizlazi kako je za kazneno djelo primanja mita čl. 293. st. 1. prijavljenih pedeset osam, optuženih četrdeset, te trideset devet osuđenih. Za kazneno djelo čl. 293. st. 2. prijavljenih je devet, optuženih dvjesto pedeset jedan, te dvjesto pedeset osuđeni. Iz statistike proizlazi da je za članak 293. st. 3. u vezi s st. 1. broj prijavljenih, optuženih i osuđenih nula, te je za kazneno djelo 293. st. 3. u vezi s st. 2., za svaki od oblika također nula.¹⁵²

Tablica 5: Broj prijava, optužbi i osuda za punoljetne počinitelje kaznenog djela primanja mita iz čl. 293. u 2016. godini

Godina	2016.		
	Prijavljeni	Optuženi	Osuđeni
Primanje mita čl. 293. st. 1.	29	19	10
Primanje mita, čl. 293. st. 2.	5	5	4
Primanje mita, čl. 293. st. 3. u vezi st. 1.	1	0	0
Primanje mita, čl. 293. st. 3. u vezi st. 2.	0	0	0
UKUPNO	35	24	14

Iščitavanjem proizlazi kako je za kazneno djelo primanja mita u 2016. godini bilo ukupno trideset pet prijava, dvadeset četiri optužena, te četrnaest osuda. Iz statistike proizlazi kako je za kazneno djelo primanja mita iz čl. 293. st. 1. prijavljenih dvadeset devet, optuženih

¹⁵² Državni zavod za statistiku, Statistička izvješća br. 1576 „Punoljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 2015. godini.“ Zagreb, 2016, str. 34., <https://web.dzs.hr/arhiva.htm>, 1. prosinac 2022.

devetnaest, te deset osuđenih. Za kazneno djelo primanja mita opisano po čl. 293. st. 2. prijavljenih je pet, optuženih pet, te četiri osuđena. Članak 293. st. 3. u vezi s st. 1. broj prijavljenih je jedan, dok je broj i optuženih i osuđenih nula. Za kazneno djelo 293. st. 3. u vezi s st. 2., za prijavu, optužbu i osudu statistika je nula.¹⁵³

Tablica 6: Broj prijava, optužbi i osuda za punoljetne počinitelje kaznenog djela primanja mita iz čl. 293. u 2017. godini

Godina	2017.		
	Prijavljeni	Optuženi	Osuđeni
Primanje mita čl. 293. st. 1.	24	13	8
Primanje mita, čl. 293. st. 2.	16	8	6
Primanje mita, čl. 293. st. 3. u vezi st. 1.	1	0	0
Primanje mita, čl. 293. st. 3. u vezi st. 2.	0	0	0
UKUPNO	41	21	14

Iz analizirane statistike uočljivo je da je za kazneno djelo primanja mita bilo ukupno četrdeset jedan prijavljeni, dvadeset jedan optuženi, te četrnaest osuda. Za kazneno djelo čl. 293. st. 1. prijavljenih je dvadeset četiri, optuženih trinaest, te osam osuđenih. Za kazneno djelo iz čl. 293. st. 2. prijavljenih je šesnaest, optuženih osam te je osuđenih šest. Nadalje, iščitano je za kazneno djelo opisano u čl. 293. st. 3. u vezi s st. 1. broj prijavljenih jedan, optuženih i osuđenih nula, te je za kazneno djelo 294. st. 3. u vezi s st. 2., nula.¹⁵⁴

Tablica 7: Broj prijava, optužbi i osuda za punoljetne počinitelje kaznenog djela primanja mita iz čl. 293. u 2018. godini

Godina	2018.		
	Prijavljeni	Optuženi	Osuđeni
Primanje mita čl. 293. st. 1.	46	9	8
Primanje mita, čl. 293. st. 2.	5	7	6
Primanje mita, čl. 293. st. 3. u vezi st. 1.	2	0	0

¹⁵³ Državni zavod za statistiku, Statistička izvješća br. 1605 „Punoljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 2016. godini.“ Zagreb, 2017, str. 34., <https://web.dzs.hr/arhiva.htm>, 2. prosinac 2022.

¹⁵⁴ Državni zavod za statistiku, Statistička izvješća br. 1627 „Punoljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 2017. godini.“ Zagreb, 2018, str. 34., <https://web.dzs.hr/arhiva.htm>, 2. prosinac 2022.

Primanje mita, čl. 293. st. 3. u vezi st. 2.	0	0	0
UKUPNO	53	16	14

Iz analizirane statistike uočljivo je da je za kazneno djelo primanja mita bilo ukupno pedeset tri prijavljena, šesnaest optužena, te četrnaest osuda. Za kazneno djelo čl. 293. st. 1. prijavljenih je četrdeset šest, optuženih devet, te osam osuđenih. Za kazneno djelo iz čl. 293. st. 2. prijavljenih je pet, optuženih sedam te je osuđenih šest. Nadalje, proizlazi iz statistike da je za kazneno djelo opisano u čl. 293. st. 3. u vezi s st. 1. broj prijavljenih dva, optuženih i osuđenih nula, a isto je i za kazneno djelo 294. st. 3. u vezi s st. 2.¹⁵⁵

Tablica 8: Broj prijava, optužbi i osuda za punoljetne počinitelje kaznenog djela primanja mita iz čl. 293. u 2019. godini

Godina	2019.		
	Prijavljeni	Optuženi	Osuđeni
Primanje mita čl. 293. st. 1.	54	36	29
Primanje mita, čl. 293. st. 2.	11	0	0
Primanje mita, čl. 293. st. 3. u vezi st. 1.	0	3	0
Primanje mita, čl. 293. st. 3. u vezi st. 2.	0	0	0
UKUPNO	65	39	29

Statistika za 2019. godinu, za kazneno djelo primanja mita iz čl. 239. KZ, prikazuje kako je ukupan broj šezdeset pet prijava, trideset devet optužbi, te dvadeset devet osuda. Nadalje, proizlazi kako je za čl. 293. st. 1. prijavljenih pedeset četiri, optuženih trideset šest, te dvadeset devet osuđenih. Za kazneno djelo čl. 293. st. 2. prijavljenih je jedanaest, dok optuženih i osuđenih nema. Za članak 294. st. 3. u vezi s st. 1. broj punoljetno prijavljenih i

¹⁵⁵ Državni zavod za statistiku, Statistička izvješća br. 1650 „Punoljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 2018. godini.“ Zagreb, 2019, str. 32., <https://web.dzs.hr/arhiva.htm>, 2. prosinac 2022.

osuđenih je nula, dok je optuženih troje. Za kazneno djelo 294. st. 3. u vezi s st. 2., broj prijavljenih, optuženih i osuđenih je također nula.¹⁵⁶

Tablica 9: Broj prijava, optužbi i osuda za punoljetne počinitelje kaznenog djela primanja mita iz čl. 293. u 2020. godini

Godina	2020.		
	Prijavljeni	Optuženi	Osuđeni
Primanje mita čl. 293. st. 1.	48	14	12
Primanje mita, čl. 293. st. 2.	6	4	4
Primanje mita, čl. 293. st. 3. u vezi st. 1.	0	1	0
Primanje mita, čl. 293. st. 3. u vezi st. 2.	0	1	0
UKUPNO	54	20	16

Iz analizirane statistike uočljivo je da je za kazneno djelo primanja mita bilo ukupno pedeset četiri prijavljena, dvadeset optuženih, te šesnaest osuda. Za kazneno djelo čl. 293. st. 1. prijavljenih je četrdeset osam, optuženih četrnaest, te dvanaest osuđenih. Za kazneno djelo iz čl. 293. st. 2. prijavljenih je šest, optuženih četiri te je osuđenih četiri. Nadalje, za kazneno djelo opisano u čl. 293. st. 3. u vezi s st. 1. broja prijavljenih nema, optužen je jedan i osuđenih nema. Za kazneno djelo 294. st. 3. u vezi s st. 2., nema prijavljenih i osuđenih, dok je jedan optuženi.¹⁵⁷

Tablica 10: Broj prijava, optužbi i osuda za punoljetne počinitelje kaznenog djela primanja mita iz čl. 293. u 2021. godini

Godina	2021.		
	Prijavljeni	Optuženi	Osuđeni
Primanje mita čl. 293. st. 1.	14	9	7
Primanje mita, čl. 293. st. 2.	12	9	3
Primanje mita, čl. 293. st. 3. u vezi st. 1.	0	0	0
Primanje mita, čl. 293. st. 3. u vezi st. 2.	0	0	0

¹⁵⁶ Državni zavod za statistiku, Statistička izvješća br. 1671 „Punoljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 2019. godini.“ Zagreb, 2020, str. 32., <https://web.dzs.hr/arhiva.htm>, 3. prosinac 2022.

¹⁵⁷ https://web.dzs.hr/PXWeb/Selection.aspx?px_path=Pravosudje_kaznena_punoljetni&px_tableid=T0101_2020.px&px_language=hr&px_db=Pravosudje&rxid=32f81a73-2605-4b9d-a7c0-acfaf09b3e20, 30. studeni 2022.

UKUPNO	26	18	10

Iz prikazanih podataka proizlazi da je za kazneno djelo primanja mita bilo ukupno dvadeset šest prijava, osamnaest optužbi, te deset osuda. Iz statistike proizlazi kako je za kazneno djelo primanja mita čl. 293. st. 1. prijavljenih četrnaest, optuženih devet, te sedam osuđenih. Za kazneno djelo čl. 293. st. 2. prijavljenih je dvanaest, optuženih devet, te troje osuđenih. Slijedi članak 293. st. 3. u vezi s st. 1., kod kojeg je broj punoljetno prijavljenih, optuženih i osuđenih nula, a isto je i za kazneno djelo 293. st. 3. u vezi s st. 2..¹⁵⁸

6.3. Statistički podaci DZS za kazneno djelo davanja mita

U tablicama će biti prikazan broj prijavljenih, optuženih i osuđenih za kazneno djelo davanja mita iz čl. 294. i to za pravo pasivno podmićivanje iz st. 1., nepravo pasivno podmićivanje u st. 2., te naknadno pasivno podmićivanje opisano u st. 3., a u vezi sa st. 1., te članak 3. st. 3. u vezi sa st. 2.

Tablica 11: Broj prijave, optužbi i osuda za punoljetne počinitelje kaznenog djela davanja mita iz čl. 294. u 2012. godini

Godina	2012.		
	Prijavljeni	Optuženi	Osuđeni
Davanje mita čl. 294. st. 1.	72	54	50
Davanje mita, čl. 294. st. 2.	47	31	31
Davanje mita, čl. 294. st. 3. u vezi st. 1.	0	0	0
Davanje mita, čl. 294. st. 3. u vezi st. 2.	0	0	0
UKUPNO	119	85	81

Iz prikazanih podataka uočljivo je da za kazneno djelo davanja mita u 2012. godini bilo ukupno sto devetnaest prijave, osamdeset pet optuženih, te osamdeset jedna osuda. Iz

¹⁵⁸ *Ibid.*

statistike proizlazi kako je za kazneno djelo davanja mita iz čl. 294. st. 1. prijavljenih sedamdeset dvoje, optuženih pedeset četiri, te pedeset osuđenih. Za kazneno djelo primanja mita opisano po čl. 294. st. 2. prijavljenih je četrdeset sedam, te optuženih trideset jedan i osuđenih također trideset jedan. Statistika čl. 294. st. 3. u vezi s st. 1 te 294. st. 3. u vezi s st. 2., za prijavu, optužbu i osudu statistika je nula.¹⁵⁹

Tablica 12: Broj prijava, optužbi i osuda za punoljetne počinitelje kaznenog djela davanja mita iz čl. 294. u 2013. godini

Godina	2013.		
	Prijavljeni	Optuženi	Osuđeni
Davanje mita čl. 294. st. 1.	50	45	42
Davanje mita, čl. 294. st. 2.	21	3	3
Davanje mita, čl. 294. st. 3. u vezi st. 1.	0	0	0
Davanje mita, čl. 294. st. 3. u vezi st. 2.	0	0	0
UKUPNO	71	48	45

Statistika za 2012. godinu, za kazneno djelo davanja mita navodi kako je ukupan broj četiristo sedamdeset jedna prijava, četrdeset osam optužbi, te četrdeset pet osuda. Nadalje, proizlazi kako je za kazneno djelo davanja mita čl. 294. st. 1. prijavljenih pedeset, optuženih četrdeset pet, te četrdeset dva osuđena. Za kazneno djelo čl. 294. st. 2. prijavljenih je dvadeset jedan, optuženih tri, te tri osuđena. Za članak 294. st. 3. u vezi s st. 1. broj punoljetno prijavljenih, optuženih i osuđenih je nula, te je za kazneno djelo 294. st. 3. u vezi s st. 2., također nula.¹⁶⁰

Tablica 13: Broj prijava, optužbi i osuda za punoljetne počinitelje kaznenog djela davanja mita iz čl. 294. u 2014. godini

¹⁵⁹ Državni zavod za statistiku, Statistička izvješća br. 1504 „Punoljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 2012. godini.“ Zagreb, 2013, str. 30. <https://web.dzs.hr/arhiva.htm>, 1. prosinac 2022.

¹⁶⁰ Državni zavod za statistiku, Statistička izvješća br. 1528 „Punoljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 2013. godini.“ Zagreb, 2014, str. 30., <https://web.dzs.hr/arhiva.htm>, 1. prosinac 2022.

Godina	2014.		
	Prijavljeni	Optuženi	Osuđeni
Davanje mita čl. 294. st. 1.	47	43	29
Davanje mita, čl. 294. st. 2.	3	6	6
Davanje mita, čl. 294. st. 3. u vezi st. 1.	0	0	0
Davanje mita, čl. 294. st. 3. u vezi st. 2.	0	0	0
UKUPNO	50	49	35

Iz prikazanih podataka vidi se da je za kazneno djelo davanja mita bilo ukupno pedeset prijava, četrdeset devet optuženih, te trideset pet osude. Iz statistike proizlazi kako je za kazneno djelo davanja mita čl. 294. st. 1. prijavljenih četrdeset sedam, optuženih četrdeset troje, te dvadeset devet osuđenih. Za kazneno djelo čl. 294. st. 2. prijavljenih je troje, optuženih i osuđeni je šest. Iz statistike proizlazi da je za članak 294. st. 3. u vezi s st. 1. broj prijavljenih, optuženih i osuđenih nula, te je za kazneno djelo 294. st. 3. u vezi s st. 2., za svaki od oblika također nula.¹⁶¹

Tablica 14: Broj prijava, optužbi i osuda za punoljetne počinitelje kaznenog djela davanja mita iz čl. 294. u 2015. godini

Godina	2015.		
	Prijavljeni	Optuženi	Osuđeni
Davanje mita čl. 294. st. 1.	39	26	25
Davanje mita, čl. 294. st. 2.	5	5	5
Davanje mita, čl. 294. st. 3. u vezi st. 1.	0	0	0
Davanje mita, čl. 294. st. 3. u vezi st. 2.	0	0	0
UKUPNO	44	31	30

Iz analiziranih podataka uočljivo je da je za kazneno djelo davanja mita u 2015. godini bilo ukupno četrdeset četiri prijavljenih, trideset jedan optuženi, te trideset osuda. Za kazneno

¹⁶¹ Državni zavod za statistiku, Statistička izvješća br. 1551 „Punoljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 2014. godini.“ Zagreb, 2015, str. 30., <https://web.dzs.hr/arhiva.htm>, 1. prosinac 2022.

djelo čl. 294. st. 1. prijavljenih je trideset devet, optuženih dvadeset šest, te dvadeset pet osuđenih. Za kazneno djelo davanja mita iz čl. 294. st. 2. prijavljenih, optuženih te osuđenih je pet. Iz statistike proizlazi da je za članak 294. st. 3. u vezi s st. 1. broj prijavljenih, optuženih i osuđenih nula, te je za kazneno djelo 294. st. 3. u vezi s st. 2., također nula.¹⁶²

Tablica 15: Broj prijave, optužbi i osuda za punoljetne počinitelje kaznenog djela davanja mita iz čl. 294. u 2016. godini

Godina	2016.		
	Prijavljeni	Optuženi	Osuđeni
Davanje mita čl. 294. st. 1.	57	33	33
Davanje mita, čl. 294. st. 2.	1	4	2
Davanje mita, čl. 294. st. 3. u vezi st. 1.	0	0	0
Davanje mita, čl. 294. st. 3. u vezi st. 2.	0	0	0
UKUPNO	58	37	35

Iz analiziranih podataka uočljivo je da je za kazneno djelo davanja mita u 2016. godini bilo ukupno pedeset osam prijavljenih, trideset sedam optužena, te trideset pet osuda. Za kazneno djelo čl. 294. st. 1. prijavljenih je pedeset sedam, optuženih trideset tri, te trideset tri osuđena. Za kazneno djelo davanja mita iz čl. 294. st. 2. prijavljenih je jedan, optuženih četiri te su dva osuđena. Iz statistike proizlazi da je za članak 294. st. 3. u vezi s st. 1. broj prijavljenih, optuženih i osuđenih nula, te je za kazneno djelo 294. st. 3. u vezi s st. 2., nula.¹⁶³

Tablica 16: Broj prijave, optužbi i osuda za punoljetne počinitelje kaznenog djela davanja mita iz čl. 294. u 2017. godini

Godina	2017.		
	Prijavljeni	Optuženi	Osuđeni
Davanje mita čl. 294. st. 1.	30	19	16
Davanje mita, čl. 294. st. 2.	7	2	2
Davanje mita, čl. 294. st. 3. u vezi st. 1.	0	0	0

¹⁶² Državni zavod za statistiku, Statistička izvješća br. 1576 „Punoljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 2015. godini.“ Zagreb, 2016, str. 34., <https://web.dzs.hr/arhiva.htm>, 1. prosinac 2022.

¹⁶³ Državni zavod za statistiku, Statistička izvješća br. 1605 „Punoljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 2016. godini.“ Zagreb, 2017, str. 34., <https://web.dzs.hr/arhiva.htm>, 2. prosinac 2022.

Davanje mita, čl. 294. st. 3. u vezi st. 2.	0	0	0
UKUPNO	37	21	18

Sljedeća godina je 2017. Iz analiziranih podataka uočljivo je da je za kazneno djelo davanja mita bilo ukupno trideset sedam prijavljenih, dvadeset jedan optuženi, te osamnaest osuda. Za kazneno djelo čl. 294. st. 1. prijavljenih je trideset, optuženih devetnaest, te šesnaest osuđenih. Za kazneno djelo davanja mita iz čl. 294. st. 2. prijavljenih je sedam, optuženih dva te su dva osuđena. Iz statistike proizlazi da je za članak 294. st. 3. u vezi s st. 1. broj prijavljenih, optuženih i osuđenih nula, te je za kazneno djelo 294. st. 3. u vezi s st. 2., nula.¹⁶⁴

Tablica 17: Broj prijava, optužbi i osuda za punoljetne počinitelje kaznenog djela davanja mita iz čl. 294. u 2018. godini

Godina	2018.		
	Prijavljeni	Optuženi	Osuđeni
Davanje mita čl. 294. st. 1.	60	20	20
Davanje mita, čl. 294. st. 2.	12	9	9
Davanje mita, čl. 294. st. 3. u vezi st. 1.	0	0	0
Davanje mita, čl. 294. st. 3. u vezi st. 2.	0	0	0
UKUPNO	72	29	29

Statistika za 2018. godinu navodi da je za kazneno djelo davanja mita bilo ukupno sedamdeset dvije prijave, dvadeset devet optuženih, te isto toliko osuđenih. Iz statistike proizlazi kako je za kazneno djelo davanja mita čl. 294. st. 1. prijavljenih šezdeset, optuženih dvadeset, te isto toliko osuđenih. Za kazneno djelo čl. 294. st. 2. prijavljenih je dvanaest, optuženih i osuđeni je devet. Iz statistike proizlazi da je za članak 294. st. 3. u vezi s st. 1. broj

¹⁶⁴ Državni zavod za statistiku, Statistička izvješća br. 1627 „Punoljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 2017. godini.“ Zagreb, 2018, str. 34., <https://web.dzs.hr/arhiva.htm>, 2. prosinac 2022.

prijavljenih, optuženih i osuđenih nula, te je za kazneno djelo 294. st. 3. u vezi s st. 2., za svaki od oblika također nula.¹⁶⁵

Tablica 18: Broj prijava, optužbi i osuda za punoljetne počinitelje kaznenog djela davanja mita iz čl. 294. u 2019. godini

Godina	2019.		
	Prijavljeni	Optuženi	Osuđeni
Davanje mita čl. 294. st. 1.	48	39	37
Davanje mita, čl. 294. st. 2.	1	1	0
Davanje mita, čl. 294. st. 3. u vezi st. 1.	0	0	0
Davanje mita, čl. 294. st. 3. u vezi st. 2.	0	0	0
UKUPNO	49	40	37

Statistički podaci za 2019. godinu, za kazneno djelo davanja mita navodi kako je ukupno četrdeset devet prijava, četrdeset optužbi, te trideset sedam osuda. Nadalje, proizlazi kako je za kazneno djelo davanja mita čl. 294. st. 1. prijavljenih četrdeset osam, optuženih trideset devet, te trideset sedam osuđenih. Za kazneno djelo čl. 294. st. 2. prijavljenih je samo jedan, isto toliko optuženih, a nema nijedan osuđeni. Slijedi članak 294. st. 3. u vezi s st. 1., a situacija kod njega je poprilično nepromjenjiva u usporedbi na prethodne godine, pri čemu nema punoljetno prijavljenih, optuženih i osuđenih, a isto je za uočiti za kazneno djelo 294. st. 3. u vezi s st. 2..¹⁶⁶

Tablica 19: Broj prijava, optužbi i osuda za punoljetne počinitelje kaznenog djela davanja mita iz čl. 294. u 2020. godini

Godina	2020.		
	Prijavljeni	Optuženi	Osuđeni
Davanje mita čl. 294. st. 1.	25	35	32
Davanje mita, čl. 294. st. 2.	6	7	1
Davanje mita, čl. 294. st. 3. u vezi st. 1.	0	0	0

¹⁶⁵ Državni zavod za statistiku, Statistička izvješća br. 1650 „Punoljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 2018. godini.“ Zagreb, 2019, str. 32., <https://web.dzs.hr/arhiva.htm>, 2. prosinac 2022.

¹⁶⁶ Državni zavod za statistiku, Statistička izvješća br. 1671 „Punoljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 2019. godini.“ Zagreb, 2020, str. 32., <https://web.dzs.hr/arhiva.htm>, 3. prosinac 2022.

Davanje mita, čl. 294. st. 3. u vezi st. 2.	0	0	0
UKUPNO	31	42	33

Iz analiziranih podataka uočljivo je da je za kazneno djelo davanja mita u 2020. godini bilo ukupno trideset jedan prijavljeni, četrdeset dva optužena, te trideset tri osude. Za kazneno djelo čl. 294. st. 1. prijavljenih je dvadeset pet, optuženih trideset pet, te trideset dva osuđena. Za kazneno djelo davanja mita iz čl. 294. st. 2. prijavljenih je šest, optuženih sedam te je osuđen jedan. Iz statistike proizlazi da je za članak 294. st. 3. u vezi s st. 1. broj prijavljenih, optuženih i osuđenih nula, te je za kazneno djelo 294. st. 3. u vezi s st. 2., također nula¹⁶⁷

Tablica 20: Broj prijava, optužbi i osuda za punoljetne počinitelje kaznenog djela davanja mita iz čl. 294. u 2021. godini

Godina	2021.		
	Prijavljeni	Optuženi	Osuđeni
Davanje mita čl. 294. st. 1.	27	14	12
Davanje mita, čl. 294. st. 2.	5	1	1
Davanje mita, čl. 294. st. 3. u vezi st. 1.	0	0	0
Davanje mita, čl. 294. st. 3. u vezi st. 2.	0	0	0
UKUPNO	32	15	13

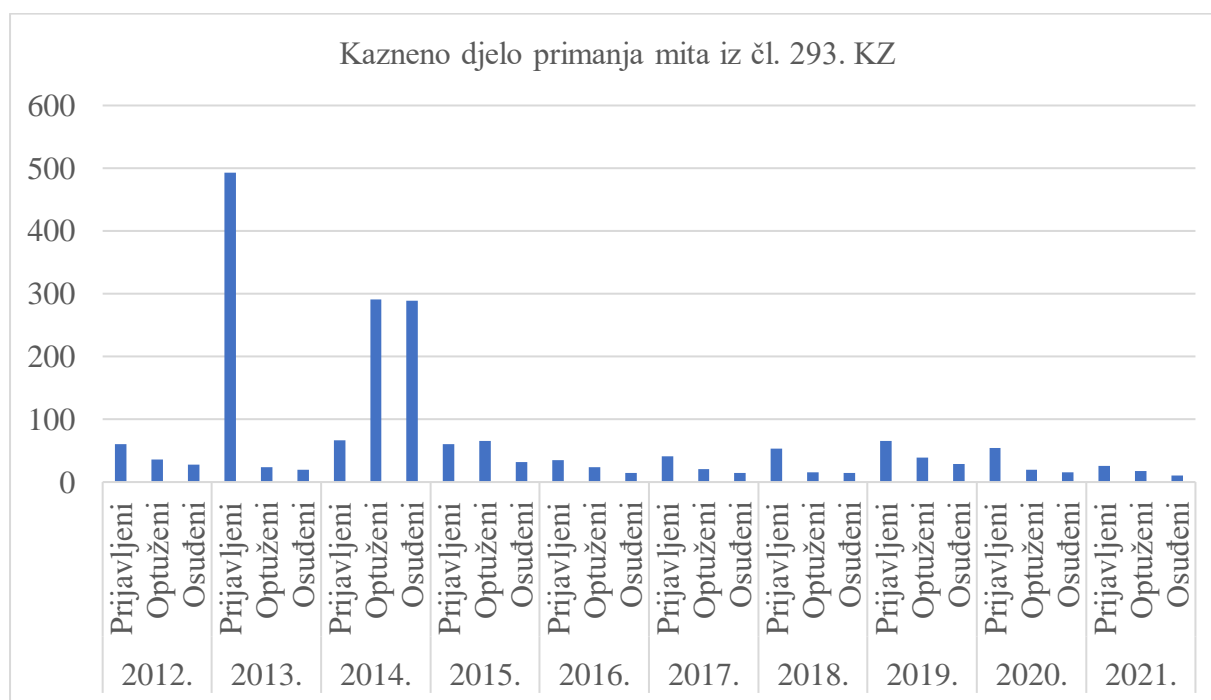
Iz analiziranih podataka uočljivo je da je za kazneno djelo davanja mita KZ bilo ukupno trideset dva prijavljena, petnaest optuženih, te trinaest osuda. Za kazneno djelo čl. 294. st. 1. prijavljenih je dvadeset sedam, optuženih četrnaest, te dvanaest osuđenih. Za kazneno djelo davanja mita iz čl. 294. st. 2. prijavljenih je pet, optuženi jedan te jedan osuđeni. Iz statistike proizlazi da je za članak 294. st. 3. u vezi s st. 1. broj prijavljenih, optuženih i osuđenih nula, te je za kazneno djelo 294. st. 3. u vezi s st. 2., također nula.¹⁶⁸

¹⁶⁷https://web.dzs.hr/PXWeb/Selection.aspx?px_path=Pravosudje_kaznena_punoljetni&px_tableid=T0101_2020.px&px_language=hr&px_db=Pravosudje&rxid=32f81a73-2605-4b9d-a7c0-acfaf09b3e20; 6. prosinac 2022.

¹⁶⁸ *Ibid.*

Grafikon 1: Prijavljene, optužene i osuđene osobe za kazneno djelo primanja mita iz čl.

293. od 2012. – 2021. godine

Grafikon 1 prikazuje ukupnu rasprostranjenost kaznenog djela primanja mita u vremenskom razdoblju od 2012. – 2021. godine. Nadalje, prikazuje strukturu u smislu punoljetnih počinitelja koji su prijavljeni, optuženi i osuđeni. U tom smislu vidimo najveći broj prijavljenih, kao i optuženih i osuđenih u 2012. godini. Grafikon 1 prikazuje kako je u 2013. godini velik broj prijavljenih u usporedbi sa ostalim godinama za prijavljene punoljetne počinitelje. Vidljiv skok optuženih i osuđenih za 2014. godinu vidljiv u Grafikonu 1. Potonje skokove možemo povući s tzv. aferom Hipokrat koja je odjeknula u hrvatskoj javnosti u prosincu 2012. nakon što je otkriveno da se jedna od najmlađih Hrvatskih tvornica lijekova, Farmal, za svoj dio hrvatskog tržišta pokušala izboriti dijeljenjem darova liječnicima kako bi ih motivirali da prepisuju njihove, mahom generičke lijekove.¹⁶⁹ Dakle, u najbrojnijoj optužnici hrvatskoga kaznenoga zakonodavstva i zdravstva uopće, u javnosti poznatoj pod

¹⁶⁹ <https://www.nacional.hr/ndefinirani-odnosi-s-farmaceutima-lijecnici-iz-afere-hipokrat-za-komoru-su-prije-pet-godina-bili-nedostojni-profesije/>, 5. prosinac 2022.

nazivom Afera Hipokrat, tvornici lijekova Farmal stavljeno je na teret da su u inkriminiranom razdoblju s ciljem što veće prodaje lijekova kontinuirano afirmirali liječnike obiteljske medicine, nudeći im, obećavajući i dajući im mito u vidu novčane vrijednosti 5 -10 % od vrijednosti propisanih lijekova s njihove liste, ali isto tako nudeći im, obećavajući i dajući im mito i u vidu novčane protuvrijednosti, na način da su im plaćali putovanja, stručna usavršavanja, davali im vrijednosne bonove za kupnju u trgovačkim centrima od nekoliko stotina kuna pa i do nekoliko desetaka tisuća kuna, dok su pojedinim liječnicima zapošljavali i djecu i rodbinu, opremali ordinacije, ali i privatne stanove.¹⁷⁰ Tako se u središtu afere našlo gotovo 400 liječnika osumnjičenih da su od tvrtke Farmal za protuuslugu prepisivanja njihovih lijekova dobivali darove poznatije kao „mito“. Prema tome, već u prosincu 2013. Državno odvjetništvo Republike Hrvatske¹⁷¹ je, nakon provedene istrage, podigao optužnicu protiv 364 liječnika – velikom većinom liječnika obiteljske medicine – i tvrtke Farmal, tereteći ih za primanje, odnosno davanje mita.¹⁷²

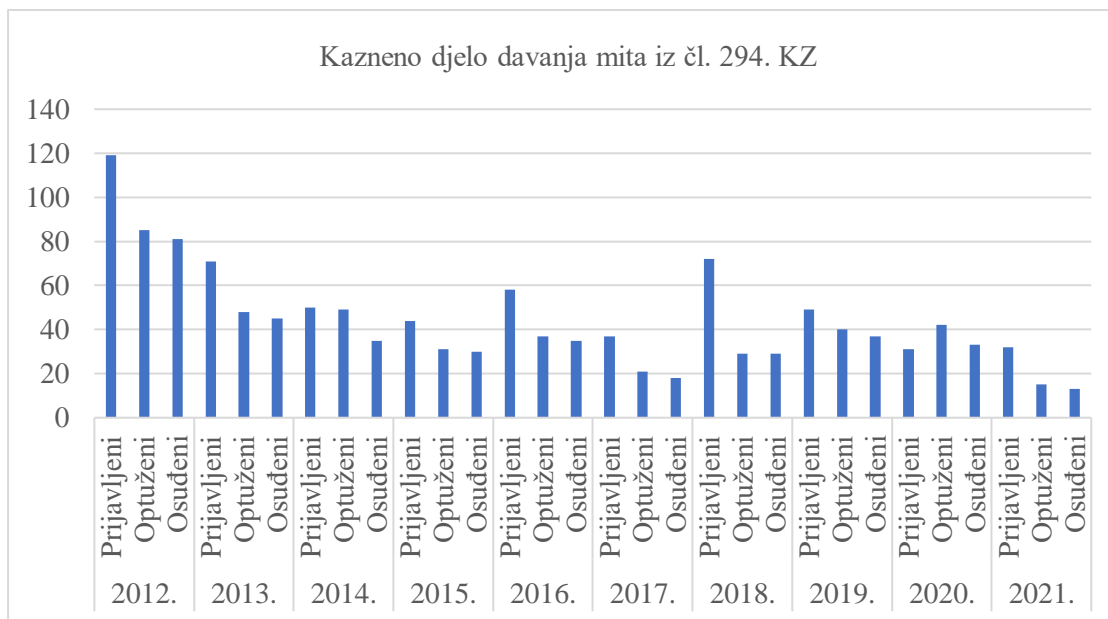
U 2016. godini vidljiv je blagi porast s obzirom na 2015. godinu, zatim je u 2017. i 2018. godini bio smanjen broj prijavljenih, optuženih i osuđenih. Grafikon 1 prikazuje porast u 2019. i 2020. godini, pa opet pad u 2021. godini.

Grafikon 2: Prijavljene, optužene i osuđene osobe za kazneno djelo davanje mita iz čl. 294. KZ u razdoblju od 2012. – 2021.

¹⁷⁰ Božić, Vanda, Kazneno djelo primanja mita kroz prizmu korupcije između ugovornih liječnika obiteljske medicine i tvornice lijekova, Godišnjak Akademije pravnih znanosti Hrvatske, VI (1), 2015, str. 102.-103.

¹⁷¹ U daljnjem tekstu: DORH

¹⁷² <https://www.nacional.hr/nedefinirani-odnosi-s-farmaceutima-lijecnici-iz-afere-hipokrat-za-komoru-su-prije-pet-godina-bili-nedostojni-profesije/>, 5. prosinac 2022.

Grafikon 2 prikazuje ukupnu rasprostranjenost kaznenog djela davanja mita iz čl. 294. KZ u vremenskom razdoblju od 2012. – 2021. godine. Nadalje, prikazuje strukturu u smislu punoljetnih prijavljenih, optuženih i osuđenih počinitelja. Usporedno gledajući Grafikon 1 i Grafikon 2 uočljivo je kako je za kazneno djelo davanje mita s obzirom na primanje mita, veći broj prijavljenih, ali i optuženih i osuđenih. Prema tome, najveći broj prijavljenih, optuženih i osuđenih je bio u 2012. godini. Od 2013. godine pa do 2016. godine broj prijavljenih, optuženih i osuđenih varira, ali broj se ne odudara previše od prethodne godine. U 2016. broj prijavljenih raste, da bi u 2017. gotovo tri puta manji bio, pri čemu dolazimo do 2018. godine u kojoj broj prijavljenih naglo raste. Broj optuženih i osuđenih je u 2015. i 2016. godini bio nešto veći nego što je to u 2017. godini. Od 2019. – 2020. godine broj prijavljenih počeo je padati, da bi u 2021. godini broj drastično pao u usporedbi samo sa 2012. u kojoj je bio najveći broj unatrag deset godina.

7. STUDIJA SLUČAJA

Dana 09. prosinca 2015. godine, Županijski sud u Splitu donio je presudu pod poslovnim brojem: K-Us-4/15, a kojom je I-optuženik kao službena osoba primio mito da unutar granica svoje ovlasti obavi službenu radnju koja bi se morala obaviti, dok je II-

optuženik službenoj osobi, odnosno I-optuženiku dao mito namijenjeno toj osobi da unutar granica svoje ovlasti obavi službenu radnju koju bi morala obaviti. Navedenim radnjama optuženici su počinili kazneno djelo protiv službene dužnosti. I-optuženik je počinio kazneno djelo - primanja mita - djelo opisano i kažnjivo u čl. 293. st. 2. KZ, a II-optuženik kazneno djelo - davanja mita - djelo opisano i kažnjivo u čl. 294. st. 2. KZ. Optuženici su krivi jer su dana 27. lipnja 2013. zajednički i po prethodnom dogovoru i to I-optuženik na radnom mjestu carinika, u nakani da se neosnovano materijalno okoriste nakon što je prethodno 26. lipnja 2013. otpremnička kuća ispostavila jedinstvenu carinsku deklaraciju trgovačku robu rabljeni osobni automobil primatelja, i to temeljem računa izdanog za automobil u lipnju 2013. na iznos od 13.000,00 EUR-a, kojom deklaracijom je izračunala davanja u vidu trošarine i PDV-a u ukupnom iznosu od 62.823,97 kuna. I-optuženik je posredstvom nepoznate osobe od II-optuženika primio novčani iznos od 100,00 eura, iako mu je II-optuženik po nepoznatoj osobi poslao novčani iznos od 600,00 eura, a sve kako bi I-optuženik prihvatio jedinstvenu carinsku deklaraciju i postupio isključivo po odredbi čl. 31. Carinskog zakona gdje je propisano da je carinska vrijednost robe njezina transakcijska vrijednost što je on i učinio.¹⁷³

Stoga, I-optuženik je temeljem odredbe čl. 293. st. 2. KZ osuđen na kaznu zatvora u trajanju od jedne godine. II-optuženik je temeljem odredbe čl. 294. st. 2. KZ osuđen na kaznu zatvora u trajanju od osam mjeseci. Nakon čega se temeljem čl. 56. KZ prema optuženicama izrekla uvjetna osuda, time da im se izrečena kazna zatvora neće izvršiti ako optuženici u vremenu provjeravanja od dvije godine po pravomoćnosti presude ne počine neko novo kazneno djelo.¹⁷⁴

¹⁷³ Županijski sud u Splitu, K-Us-4/2015, od 09. prosinca 2015.

¹⁷⁴ *Ibid.*

Protiv presude Županijskog suda u Split, optuženici su uložili žalbu Vrhovnom sudu Republike Hrvatske. VSRH je odlučivao o žalbi te je donio presudu pod poslovnim brojem: I Kž-Uš 35/16-6, kojim se odbija kao neosnovana žalba potvrđuje prvostupanjska presuda.¹⁷⁵

8. ZAKLJUČAK

Mogli bismo reći da je korupcija kao društvena pojava globalni problem. Kao pošast postoji od starih dana, a uvjerljivo je da se trend rasta i pada broja korupcije neprestano mijenja, pri čemu rijetko dolazi do minimiziranja broja. Korupcija predstavlja kršenje moralne i pravne norme, a njome se povrjeđuju temelji demokratskog razvoja, pravna država i vladavina prava. Žrtva korupcije je ne samo država ili siromašni pojedinac, već svatko od nas.

Današnje suvremeno zakonodavstvo već je u srednjem vijeku počelo regulirati kaznena djela mita. S obzirom na to, godinama se gradio temelj uspješno uređenog zakona u kojem će građani vidjeti oslonac suzbijanju korupcije i ravnopravnosti. Međutim, ono što građani znaju o korupciji su većinom informacije iz medija, koje nažalost mogu biti nepouzdana ili preuveličane, čime se gubi stvarna važnost inkriminiranja kaznenih djela. Prema tome, potrebno je građanima na primjeren i lako dostupan način omogućiti informacije o korupciji, odnosno poticati ih na nečinjenje djela primanja ili davanja mita. Važno je potaknuti ih na prijavljivanje kaznenog djela mita. Na taj način postupa se demokratski i ispunjava se građanska i moralna dužnost. U suprotnom, građani gube vjeru u pravosuđe, što je zasigurno bio slučaj 2012. godine, a kada je u Hrvatskoj odjeknula afera Hipokrat.

Zaključno, korupciju možemo povezati sa pravednosti. Pritom, radnja službene osobe mora biti transparentna za čitav narod, dostupna te primjenjiva na svakoga, bez obzira na financijski aspekt. Prema tome, da bi se trend rasta koji je obilježio hrvatsku javnost u 2012. –

¹⁷⁵ VSRH, I Kž-Uš 35/16-6, od 1. lipnja 2016.

2014. godine, smanjio, potrebno je moralno osuditi svaku radnju primanja i davanja mita, prijaviti, te na kraju pravno osuditi izricanjem primjerene kazne.

9. LITERATURA

KNJIGE:

- Cvitanović, Leo; Derenčinović, Davor; Turković, Ksenija; Vajda, Munivrana, Maja; Prtenjača, Dragičević, Marta; Maršavelski, Aleksandar; Vidlička, Roksandić, Sunčana, Kazneno pravo, Posebni dio, Zagreb, 2018;
- Derenčinović, Davor, Mit(o) korupciji, Zagreb, 2001;
- Garačić, Ana, Kazneni zakon u sudskoj praksi, posebni dio, Rijeka, 2016;
- Novoselac, Petar, Martinović, Igor, Komentar Kaznenog zakona, I. knjiga, opći dio, Zagreb, svibanj 2019.;
- Rotberg, Robert I., Antikorupcija, Zagreb, 2021;
- Šimac, Neven, Protiv korupcije, Zagreb, 2004

INTERNET STRANICE:

- <https://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=33273>;
- <https://transparency.hr/hr/>;
- <https://transparency.hr/hr/antikorupcija-detalji/indeks-percepcije-korupcije-ipk-420>;
- <https://mpu.gov.hr/index-percepcije-korupcije/21517>;
- <https://dzs.gov.hr/>;
- <https://hrcak.srce.hr/13293>;
- <https://hrcak.srce.hr/file/255343>;
- <https://hrcak.srce.hr/87211>;

- <https://hrcak.srce.hr/165805>;
- <https://www.nacional.hr/nedefinirani-odnosi-s-farmaceutima-lijecnici-iz-afere-hipokrat-za-komoru-su-prije-pet-godina-bili-nedostojni-profesije/>;
- <https://web.dzs.hr/arhiva.htm>;
- https://web.dzs.hr/PXWeb/Selection.aspx?px_path=Pravosudje_kaznena_punoljetni&px_tableid=T0101_2020.px&px_language=hr&px_db=Pravosudje&rxid=32f81a73-2605-4b9d-a7c0-acfaf09b3e20;
- <https://www.bib.irb.hr/765919>

ZNANSTVENI ČLANCI U ČASOPISIMA, STRUČNI ČLANCI I OSTALO

- Aras, Slađana, Korupcija, Pravnik, vol. 41, br. 84, 2007, str. 25.-59.;
- Božić, Vanda, Kazneno djelo primanja mita kroz prizmu korupcije između ugovornih liječnika obiteljske medicine i tvornice lijekova, Godišnjak Akademije pravnih znanosti Hrvatske, VI (1), 2015, 101-149
- Galiot, Mijo, Aktivno podmićivanje u hrvatskom srednjovjekovnom i novovjekovnom pravu, Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, vol. 37., br. 3., str. 1149.-1174.;
- Dragičević, Prtenjača, Marta, Kaznenopravni aspekti pasivnog podmićivanja u hrvatskom pravnom sustavu, doktorski rad, Zagreb, 2004;
- Dragičević, Prtenjača, Marta, Sporedna novčana kazna u hrvatskom kaznenom pravu i praksi, Hrvatski ljetopis za kaznene znanosti i praksu, Zagreb, vol. 23, broj 1/2016, str. 59-92.;
- Derenčinović, Davor, Kazneno djelo davanja mita u hrvatskom i usporednom kaznenom zakonodavstvu i sudskoj praksi – kritička analiza dijelova inkriminacije i nekoliko prijedloga de lege ferenda, Hrvatska pravna revija, 2001, str. 56-68;

- Kralj, Tihomir, Dragičević, Prtenjača, Marta, Korupcijska kaznena djela protiv službene dužnosti, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, Zagreb, vol. 17, broj 2/2010, str. 729.-767.;
- Mršić, Gordana, Korupcijska kaznena djela, 2009;
- Saračević, Alida, Korupcijska kaznena djela, Hrvatska pravna revija, 2008

PROPISI I SUDSKE ODLUKE:

- Kazneni zakon (pročišćeni tekst, Narodne novine, 125/2011, 144/2012, 56/2015, 61/2015, 101/2017, 118/2018, 126/2019, 84/2021);
- Konvencija Ujedinjenih naroda, Narodne novine, međunarodni ugovori, br. 14/02;
- Zakon o Uredu za suzbijanju korupcije i organiziranog kriminaliteta (pročišćeni tekst zakona, Narodne novine, 76/2009, 116/2010, 145/2010, 57/2011, 136/2012, 148/2013, 70/2017);
- Vrhovni sud Republike Hrvatske, I Kž-282/04-5, od 22. studenog 2005.;
- Vrhovni sud Republike Hrvatske, I Kž-961/05-5, od 13. prosinca 2007.;
- Vrhovni sud Republike Hrvatske, I Kž-US-122/19, od 19. ožujka 2014.;
- Vrhovni sud Republike Hrvatske, I Kž-607/05-3, od dana 26. travnja 2007.;
- Vrhovni sud Republike Hrvatske, I Kž-1211/04-3, od 24. siječnja 2006.;
- Vrhovni sud Republike Hrvatske, I Kž-607/05-3, od 26. travnja 2007.;
- Vrhovni sud Republike Hrvatske, I Kž-U 35/16-6, od 1. lipnja 2016.;
- Županijski sud u Splitu, K-U 4/2015, od 09. prosinca 2015.